





ὅλον τὸν δρόμον, διαρκέσαντα περὶ τὰ εἴκοσι λεπτά.

Ἡ ἄμαξα διήλθε κατ' ἀρχὰς διὰ τῆς «μαύρης πόλεως», ἥς αἱ στεναὶ ὁδοὶ ἐφράσσοντο ἐκατέρωθεν διὰ πενιχρῶν παραπηγμάτων, ἐν οἷς ἐβρύαζε παντοδαπός, ῥυπαρὸς καὶ ῥακένδυτος ὄχλος· εἶτα δὲ διήλθε τὴν εὐρωπαϊκὴν πόλιν, ἣν ἐφαίδρυνον οἰκίαι κεράμιοι, ἐσκιάζον κοκοφοίνικες καὶ διέσχίζον πλοίων ἱστοί, διέτρεχον δὲ ἥδη, παρὰ τὸ πρῶτον τῆς ὥρας, κομποὶ ἱππεῖς καὶ μεγαλοπρεπῆ ὀχήματα.

Τὸ ἄμαξιον ἔστη ἐνώπιον ἀπλῆς ἐξωθεν οἰκοδομῆς, ἥτις ὅμως ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἐχρησίμευεν εἰς οἰκισιν. Ὁ ἀστυνομικὸς κλητὴρ κατεβίβασε τοὺς δεσμώτας—διότι οὗτος ἀληθῶς ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῶσι—καὶ ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς δωματίον ἔχον κιγκλιδωτὰς θυρίδας, λέγων:

— Εἰς τὰς ὀκτώμισιν θὰ ἐμφανισθῆτε εἰς τὸν δικαστὴν Ὁθαδιά.

Εἶτα δὲ ἀπεχώρησε καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν.

— Τί νὰ γείνη! μᾶς ἐπίασαν! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, καταπίπτων ἐπὶ τινος ἑδρας.

Ἡ κυρία Ἀουδά, ἀποτεινομένη τότε πρὸς τὸν κ. Φόγ, τῷ εἶπε διὰ φωνῆς ἥς μάτην προσεπάθει νὰ κρύψῃ τὴν συγκίνησιν:

— Πρέπει νὰ μὲ ἀφήσετε, κύριε. Καταδιώκεσθε χάριν ἐμοῦ... διότι μ' ἐσώσατε.

Ὁ Φιλέας Φόγ ἠρέσθη ἀπαντήσας ὅτι αὐτὸ ἦτο ἀδύνατον. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι ἡ καταδίωξις ἐγένετο ἕνεκα τῆς ἀρπαγῆς. Τίνες ἤθελον τολμήσει νὰ παραστῶσιν ὡς μνηστῆς; Βεβαίως ὑπῆρχε λάθος. Προσέθηκε δὲ ὁ κ. Φόγ, ὅτι, ἐν πάσῃ περιπτώσει, δὲν ἤθελεν ἐγκαταλείψει τὴν κ. Ἀουδά, ἀλλ' ἤθελε τὴν ὀδηγήσει εἰς Χόγγ-Κόγγ.

— Ἀλλὰ τὸ ἀτμοκίνητον ἀναχωρεῖ τὴν μεσημβρίαν! παρέτῃρησεν ὁ Πονηρίδης.

— Πρὸ μεσημβρίας θὰ ἔχωμεν ἐπιβιβασθῇ, ἀπήντησεν ἀπλῶς ὁ ἀπαθὴς εὐπατρίδης.

Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη ἐγένετο τοσοῦτον ἀπλὴ καὶ καθαρά, ὥστε ὁ Πονηρίδης διελογίσθη:

— Ὡ, βεβαίως πρὸ μεσημβρίας θὰ ἔχωμεν ἐπιβιβασθῇ.

Ἐν τούτοις οὐδεμίαν εἶχε βεβαιότητα.

Τὴν ὀγδόην καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἤνοιξεν ἡ θύρα τοῦ δωματίου, καὶ ἐπανελθὼν ὁ κλητὴρ εἰσήγαγε τοὺς ὑποδίκους εἰς τὴν πλησίον αἴθουσαν, ἥτις ἦτο αἴθουσα συνεδριάσεων, πλήρης ἥδη εὐρωπαϊῶν καὶ ἰθαγενῶν.

Ὁ κ. Φόγ, ἡ κ. Ἀουδά καὶ ὁ Πονηρίδης ἐκάθισαν ἐπὶ τινος σκάμνου, ἀπέναντι τῶν ἐδρῶν τοῦ δικαστοῦ καὶ τοῦ γραμματέως του, οἵτινες εἰσῆλθον μετ' ὀλίγον. Ὁ δικαστὴς Ὁθαδιά ἦτο βραχύς καὶ ὀλοστρογγύλος ἄνθρωπος, λαβὼν δὲ φενάκην, ἀνηρτημένην εἰς τὸν τοίχον, ἐφόρεσεν αὐτὴν ταχέως καὶ εἶπεν:

— Ἡ πρώτη δίκη!

Ἀλλὰ φέρων συγχρόνως τὴν χειρὰ του πρὸς τὴν κεφαλὴν,

— Ὡ! ἀνέκραξε, δὲν εἶνε ἡ ἰδική μου φενάκη!

— Πραγματικῶς, ἀπήντησεν ὁ γραμματεὺς· εἶνε ἡ ἰδική μου, κύριε Ὁθαδιά.

— Ἀγαπητέ μου κύριε Ὁυστερπούφ, πῶς θέλεις νὰ ἐκδώσῃ εἰς δικαστὴς καλὴν ἀπόφασιν, ὅταν φορῇ φενάκην γραμματέως;

Αἱ φενάκαι ἀντηλλάγησαν, καθ' ὅλας δὲ ταύτας τὰς προπαρασκευὰς ὁ Πονηρίδης ἐβράζειν ἐξ ἀνυπομονησίας, διότι τῷ ἐφαίνετο ὅτι ὁ ὥροδείκτης τοῦ μεγάλου ὥρολογίου τοῦ δικαστηρίου ἐβάδιζε μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος.

— Ἡ πρώτη δίκη! ἐπανέλαβε τότε ὁ δικαστὴς Ὁθαδιά.

— Φιλέας Φόγ! ἐξεφώνησεν ὁ γραμματεὺς Ὁυστερπούφ.

— Παρών, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

— Πονηρίδης!

— Παρών! ἀπήντησεν οὗτος.

— Πολὺ καλὰ! εἶπεν ὁ δικαστὴς. Πρὸ δύο ἡμερῶν, κατηγοροῦμενοι, σᾶς παραμονεύουν εἰς ὅλας τὰς ἀμαξοστοιχίας τῆς Βομβάης.

— Πλὴν διατὶ κατηγοροῦμεθα; ἀνέκραξεν ἀνυπομόνως ὁ Πονηρίδης.

— Τώρα θὰ τὸ μάθετε, ἀπήντησεν ὁ δικαστὴς.

— Κύριε, εἶπε τότε ὁ κ. Φόγ, εἶμαι πολίτης ἄγγλος, καὶ ἔχω δικαίωμα...

— Σᾶς ἐφέρθη κανεὶς ἄσχημα; ἠρώτησεν ὁ κ. Ὁθαδιά.

— Διόλου.

— Πολὺ καλὰ! Νὰ εἰσαχθῶσιν οἱ μνηστῆς.

Ἐπὶ τῇ διαταγῇ ταύτῃ θύρα τις ἠνέωχθη καὶ τρεῖς ἱερεῖς ἰνδοὶ εἰσῆχθησαν ὑπὸ τοῦ κλητῆρος.

— Λαμπρά! ἐψιθύρισεν ὁ Πονηρίδης, εἶνε οἱ ἄθλιοι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἤθελαν νὰ καύσουν τὴν νέαν μας κυρίαν.

Οἱ ἱερεῖς ἔμειναν ὀρθοὶ ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ, ὁ δὲ γραμματεὺς ἀνέγνω γεγωνυῖα τῇ φωνῇ μῆνυσιν ἐπὶ ἱεροσυλίᾳ κατὰ τοῦ Φιλέα Φόγ καὶ τοῦ ὑπηρετοῦ του, κατηγορουμένων ὅτι παρεβίασαν χώραν καθωσιωμένον εἰς τὴν βραχμανικὴν θρησκείαν.

— Ἡκούσατε; ἠρώτησεν ὁ δικαστὴς τὸν Φιλέαν Φόγ.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος, βλέπων τὸ ὥρολόγιόν του, καὶ ὁμολογῶ.

— Ἄ! ὁμολογεῖτε;

— Ὁμολογῶ, καὶ περιμένω νὰ ὁμολογήσουν ἐπίσης οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἱερεῖς, τί ἤθελον νὰ κάμουν εἰς τὴν Παγόδαν τοῦ Πιλλαγῆ.

Οἱ ἱερεῖς προσεΐδον ἀλλήλους, κ' ἐφάνησαν οὐδὲν ἐνοοῦντες ἐκ τῶν λόγων τοῦ κατηγορουμένου.

— Μάλιστα, μάλιστα! ἀνέκραξεν ὁμητικῶς ὁ Πονηρίδης, εἰς τὴν Παγόδαν τοῦ Πιλλαγῆ,

ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἔμελλον νὰ καύσουν τὸ θῦμά των.

Νέα τῶν ἱερέων κατάπληξις, καὶ βαθυτάτη τοῦ δικαστοῦ ἀπορία.

— Νὰ καύσουν; ἠρώτησεν οὗτος· εἰς τὴν πόλιν Βομβάην; ποῖον; ποῖον θῦμα;

— Εἰς τὴν Βομβάην; ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης.

— Βεβαίως. Δὲν πρόκειται περὶ τῆς παγόδας τοῦ Πιλλαγῆ, ἀλλὰ περὶ τῆς παγόδας τοῦ Μαλεβάρ-Χίλλ, εἰς τὴν Βομβάην.

— Ἰδοὺ καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος, τὰ σανδάλια τοῦ βεβηλωτοῦ, προσέθηκεν ὁ γραμματεὺς, ἀποθέτων ζεύγος σανδαλίων ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Τὰ παπούτσιά μου! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης κατάπληκτος, καὶ μὴ κατορθώσας νὰ καταστείλῃ τὴν ἀκούσιον ταύτην ἐπιφώνησιν.

Μαντεύει τις τὴν πνευματικὴν σύγχυσιν τοῦ κυρίου καὶ τοῦ ὑπηρετοῦ. Εἶχον ἤδη λησμονήσει τὸ ἐν τῇ παγόδᾳ τῆς Βομβάης συμβάν, καὶ αὐτὸ ἐν τούτοις τοὺς ἐφερὲν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς Καλκούτης.

Τῷ ὄντι ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ Φιξ εἶχεν ἐννοήσει πόσον ἠδύνατο νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὸ ἀτυχὲς ἐκεῖνο συμβάν. Ἀναβαλὼν τὴν ἀναχώρησιν του ἐπὶ δώδεκα ὥρας, καὶ σύμβουλος γενόμενος τῶν ἱερέων τοῦ Μαλεβάρ-Χίλλ, ἐβεβαίωσεν αὐτοὺς, ὅτι ἤθελον τυχὲι μεγάλην ἀποζημίωσιν, γνωρίζων ὅτι ἡ ἀγγλικὴ κυβερνήσις προσεφέρετο αὐστηρότατα πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐγκλήματα· εἶτα δὲ ἀπέλυσεν αὐτοὺς, διὰ τῆς προσεχοῦς ἀμαξοστοιχίας, ἐπὶ τὰ ἔχνη τοῦ βεβηλωτοῦ. Ἐνεκεν ὅμως τῆς βραδύτητος, ἣν ἐπήνεγκεν ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς νεαρᾶς χήρας, ὁ Φιξ καὶ οἱ ἰνδοὶ ἐφθασαν εἰς Καλκούταν πρὸ τοῦ Φιλέα Φόγ καὶ τοῦ ὑπηρετοῦ του, οὓς ἡ δικαστικὴ ἀστυνομία, εἰδοποιηθεῖσα τηλεγραφικῶς, ἔμελλε νὰ συλλάβῃ ἐξερχομένους τῆς σιδηροδρομικῆς ἀμάξης. Μαντεύει δὲ τις τὴν ἀδημονίαν τοῦ Φιξ, μαθόντος ὅτι ὁ Φιλέας Φόγ δὲν εἶχεν ἔτι ἀφίχθῃ εἰς τὴν πρωτεύουσιν τῆς Ἰνδικῆς. Ὑπέθεσε φυσικῶς, ὅτι ὁ κλέπτης του, σταματήσας εἰς ἓνα τῶν διὰ μέσου σταθμῶν τοῦ σιδηροδρόμου, κατέφυγεν εἰς τὰς βορείους ἐπαρχίας, καὶ ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας παρεμόνευεν αὐτὸν ἐν τῷ σταθμῷ, πλήρης ἀγωνίας. Φαντάζεται δ' εὐκόλως ὁ ἀναγνώστης τὴν χαρὰν αὐτοῦ, ὅτε τὸν εἶδε τὴν πρῶτην καταβαίνοντα τῆς ἀμάξης, καὶ τοὶ συνοδεύοντα νεαρὰν γυναῖκα, ἥς ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ τὴν παρουσίαν. Ἀπέλυσεν εὐθὺς ἐναντίον τοῦ ἀστυνομικόν τινα κλητῆρα, οὕτω δὲ ὁ κ. Φόγ, ἡ χήρα τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Βουνδελοκούνδ καὶ ὁ Πονηρίδης ὠδηγήθησαν ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ Ὁθαδιά.

Ἄν δὲ ὁ Πονηρίδης δὲν ἦτο τοσοῦτον ὑπὸ τῆς δίκης του ἀπησχολημένος, θὰ ἐβόλεπεν εἰς

τινα γωνίαν τοῦ δικαστηρίου τὸν ἀστυνομικὸν πράκτορα τοῦ Λονδίνου, παρακολουθοῦντα τὴν συζήτησιν μετ' εὐνοήτου ἐνδιαφέροντος,—διότι καὶ ἐν Καλκούτῃ ἔτι, ὡς καὶ ἐν Βομβάῃ, ὡς καὶ ἐν Σουέζ, ὁ Φιξ ἐστερεῖτο ἐντάλματος συλλήψεως.

Ἐν τούτοις ὁ δικαστὴς Ὁθαδιά, σημειώσας τὴν διαφυγοῦσαν τὸν Πονηρίδην ὁμολογίαν, ἣν οὗτος ἀντὶ πάσης θυσίας ἐπεθύμει, εἰ δυνατόν, ν' ἀποσύρῃ, εἶπε:

— Τὸ ἐγκλημα ὁμολογεῖται;

— Ὁμολογεῖται, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ κ. Φόγ.

— Ἐπειδὴ, εἶπεν ὁ δικαστὴς, ὁ ἀγγλικὸς νόμος ἐννοεῖ νὰ προστατεύῃ ἐπίσης καὶ αὐστηρῶς πάντα τὰ θρησκευτά των κατοίκων τῆς Ἰνδικῆς, ἐπειδὴ τὸ ἐγκλημα ὁμολογεῖται ὑπὸ τοῦ ὀνομαζομένου Πονηρίδου, ἐνόχου ὅτι κατεπάτησε διὰ βεβήλου ποδὸς τὴν Παγόδαν τοῦ Μαλεβάρ-Χίλλ, ἐν Βομβάῃ, τὴν ἡμέραν τῆς 20 ὀκτωβρίου, καταδικάζει τὸν εἰρημένον Πονηρίδην εἰς εἰκοσιπέντε ἡμερῶν κράτησιν καὶ εἰς πρόστιμον τριακοσίων λιρῶν.

— Τριακοσίων λιρῶν! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, εἰς ὃν τὸ πρόστιμον μόνον ἦτο ἀληθῶς ἐπαισθητόν.

— Σιωπῇ! ἐπεφώνησεν ὑλακωδῶς ὁ κλητὴρ.

Καὶ ἐπειδὴ, προσέθηκεν ὁ δικαστὴς Ὁθαδιά, δὲν εἶνε ὑλικῶς ἀποδεδειγμένον, ὅτι δὲν ὑπῆρξε συνεννόησις μεταξὺ κυρίου καὶ ὑπηρετοῦ, ἐπειδὴ ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ κύριος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπεύθυνος διὰ πᾶσαν πράξιν τοῦ μισθίου τοῦ ὑπηρετοῦ, καταδικάζει καὶ τὸν εἰρημένον Φιλέαν Φόγ εἰς ὀκτὼ ἡμερῶν κράτησιν καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα λιρῶν πρόστιμον. Γραμματεῦ, ἄλλην δίκην!

Ὁ Φιξ ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ ἡσθάνετο ἄρρητον εὐχαρίστησιν. Ὁκταήμερος κράτησις τοῦ Φιλέα ἐν Καλκούτῃ ἦτο ὑπεραρκούσα, ὅπως προφθάσῃ ἐκ Λονδίνου τὸ ἐντάλμα τῆς συλλήψεως.

Ὁ Πονηρίδης ἦτο ἐνός, διότι ἡ καταδίκη ἐκείνη κατέστρεψε τὸν κύριόν του. Στοίχημα εἰκοσι χιλιάδων λιρῶν ἔχανετο, καὶ τοῦτο διότι αὐτός, χάλας ἀληθινός, εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὴν κατηραμένην ἐκείνην Παγόδαν.

Ἀλλ' ὁ Φιλέας Φόγ, κύριος ἑαυτοῦ, ὡς εἰ περὶ ἄλλου ἐπρόκειτο, οὐδὲ τὰς ὀφρὺς καὶ συνέσπασεν. Ἀναστὰς δὲ καθ' ἣν στιγμήν ὁ γραμματεὺς ἐξεφώνει ἄλλην δίκην, εἶπε:

— Προσφέρω ἐγγύησιν!

— Εἶνε δικαίωμα σᾶς, ἀπήντησεν ὁ δικαστὴς.

Ὁ Φιξ ἡσθάνθη φρικτώσαν τὴν ῥάχιν του, ἀλλ' ἐθαβύνθη πάλιν ἀκούσας τὸν δικαστὴν λέγοντα, ὅτι, «ἐπειδὴ ὁ Φιλέας Φόγ καὶ ὁ ὑπηρετὴς του ἦσαν ξένοι, ἡ χρηματικὴ ἐγγύησις ὠρίζετο δι' ἕκαστον εἰς τὸ ὑπέρογκον ποσὸν χιλίων λιρῶν.»



Ὁ κ. Φόγ ἐζημιούτο δύο χιλιάδας λιρών, ἂν δὲν ὑφίστατο τὴν ποινὴν του.

— Πληρώνω, εἶπεν ὁ εὐπατρίδης.

Καὶ ἐκ τοῦ σάκκου, ὃν ἔφερεν ὁ Πονηρίδης, ἐξήγαγε δέμα τραπεζικῶν γραμματίων, ὅπερ ἀπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ γραμματέως.

— Ἡ ποσότης αὕτη θὰ σᾶς ἀποδοθῇ, ὅταν ἐξέλθῃτε τῆς φυλακῆς, προσέθηκεν ὁ δικαστής. Ἐπὶ τοῦ παρόντος εἴθε ἐλεύθεροι ἐπὶ ἐγγυήσει.

— Πηγαίνωμεν! εἶπεν ὁ Φιλέας Φόγ εἰς τὸν ὑπηρετήν του.

— Ἄς μοῦ δώσουν τοὐλάχιστον τὰ παπούτσιά μου! ἀνέκραζεν ἐκμανῶς χειρονομῶν ὁ Πονηρίδης.

Τῷ ἀπεδόθησαν δὲ τὰ σανδάλιά του.

— Νὰ φθῇνὰ παπούτσια! ἐψιθύρισε. Μοῦ ἔρχονται καθένα ἀπὸ χίλιαις λίραις, καὶ πάλιν δὲν μοῦ ἔρχονται!

Ἐλεεινὸς δ' ὁ Πονηρίδης, μ' ὅλον αὐτοῦ τὸ λογοπαίγνιον, παρηκολούθησε τὸν κ. Φόγ, ὅστις εἶχε προσφέρει τὸν βραχιόνά του εἰς τὴν νέαν γυναῖκα. Ὁ Φιξ ἄφ' ἑτέρου, ὅστις εἶχεν ἐλπίζει ὅτι ὁ κλέπτης του δὲν ἤθελεν ἀποφασίσει νὰ καταβάλῃ δύο χιλιάδας λιρών, ἀλλ' ἤθελε μᾶλλον ἀποφασίσει νὰ ὑποστῇ τὴν φυλάκισίν του, ὥρμησεν ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ κ. Φόγ.

Οὗτος ἔλαβεν ἄμαζαν, ἐφ' ἧς ἐπέβησαν πάραυτα ἡ κ. Ἀουδὰ, ὁ Πονηρίδης καὶ αὐτός, ὁ δὲ Φιξ ἔδραμε κατόπιν τῆς ἀμάξης, ἥτις ἔστη μετὰ μικρὸν ἐπὶ τινος προκυμαίας τῆς πόλεως.

Εἰς ἀπόστασιν ἡμίσεος μιλίου ὑπῆρχεν ἡκυροβολημένον τὸ *Ράγγουν*, φέρον ἐπὶ τοῦ μεσαίου ἱστοῦ τὴν σημαίαν τῆς ἀναχωρήσεως, ἐσήμαινε δὲ ἡ ἐνδεκάτη ὥρα. Ὁ κ. Φόγ εἶχεν οὕτω κέρδος μιᾶς ὥρας, καὶ ὁ Φιξ εἶδεν αὐτὸν καταβαίνοντα τῆς ἀμάξης καὶ ἐπιβιβαζόμενον εἰς λέμβον μετὰ τῆς κ. Ἀουδὰ καὶ τοῦ ὑπρέτου του.

— Ὁ ἄθλιος! ἀνέκραζεν ὁ ἀστυνομικὸς πρᾶκτωρ, ποδοκοπῶν τὸ ἔδαφος, ὁ ἄθλιος, φεύγει! κ' ἐπέταξε δύο χιλιάδας λίρας! Ἀσώτος ὡς κλέπτης! Ἀ! θὰ τὸν κυνηγήσω ἕως τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου, ἂν ᾖ ἀνάγκη. Ἀλλὰ καθὼς πηγαίνει αὐτός, δὲν ὁ ἀφήσῃ λεπτόν ἄφ' ὅσα ἐκλεψέ.

Ὁ ἀστυνομικὸς ἐπιθεωρητὴς εἶχε δίκαιον οὕτω σκεπτόμενος. Διότι ἀληθῶς, μετὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἀναχωρήσιν του ὁ Φιλέας Φόγ εἶχεν ἤδη δαπανήσει καθ' ὁδόν, εἰς ἑξὸς ὁδοιπορικά, εἰς ἀμοιβάς, εἰς ἀγορὰν τοῦ ἐλέφαντος, εἰς πρόστιμα καὶ χρηματικὰ ἐγγυήσεις πλέον τῶν πέντε χιλιάδων λιρών, οὕτω δὲ ἡλαττούτο βαθμῶν ἐπαισθητικῶς τὸ ποσοστὸν, ὅπερ ἔμελλον νὰ λάβωσιν οἱ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι ἐκ τῆς χρηματικῆς ποσότητος, ἥτις ἤθελεν εὑρεθῇ ἐπὶ τοῦ κλέπτου.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

*Ἐν ᾧ ὁ Φιξ φαίνεται ἀγνοῶν παρτελῶς περὶ τίνος πρόκειται.*

Τὸ *Ράγγουν*, ἐν τῶν ἀτμοκινήτων, ἅτινα ἡ Ἰνδικὴ καὶ ἀνατολικὴ ἐταιρία μεταχειρίζεται κατὰ τὴν θαλασσοπολικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Σινικῆς καὶ τῆς Ἰαπωνίας, ἦτο σιδηροὺν ἐλικοφόρον σκάφος, γενικῆς χωρητικότητος χιλίων ἐπτακοσίων ἐβδομήκοντα τόνων καὶ ὀνομαστικῆς δυνάμεως τετρακοσίων ἵππων. Ἰσοῦτο δὲ πρὸς τὴν *Μογγολίαν* κατὰ τὴν ταχύτητα, ἀλλ' ὅχι καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ ἄνεσιν. Τούτου ἕνεκεν ἡ ἐγκατάστασις τῆς κ. Ἀουδὰ δὲν ὑπῆρξεν ὁποῖαν ἐπεθύμει αὐτὴν ὁ Φιλέας Φόγ. Ὅπως δὴποτε ὅμως προέκειτο ἀπλῶς περὶ διάπλου τρισχιλίων πεντακοσίων μιλίων, ἥτοι ἐνδεκα μέχρι δώδεκα ἡμερῶν, καὶ ἡ νεαρά γυνὴ δὲν ἐφάνη δύσκολος.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ διάπλου ἡ νεαρά χήρα ἐγνώρισε περισσότερον τὸν Φιλέαν Φόγ. Καὶ αὕτη μὲν ἐξεδήλου πρὸς αὐτὸν ἐν πάσῃ περιπτώσει θερμότητιν εὐγνωμοσύνην, ὁ δὲ φλεγματικὸς εὐπατρίδης ἤκουεν αὐτὴν μετὰ μεγίστης, φαινομένης τοὐλάχιστον, ἀπαθείας, χωρὶς ἡ φωνὴ τοῦ ἡ κίνημά τι νὰ μαρτυρῶσι τὴν ἐλαχίστην αὐτοῦ συγκίνησιν. Φροντίζων ὅπως μὴδὲν στερεῖται ἡ νεαρά γυνή, καὶ προσερχόμενος πολλάκις εἰς αὐτήν, ἂν οὐχὶ ὅπως τῇ ὁμιλῇ, ἀλλὰ καὶ ὅπως τὴν ἀκούῃ, ἐξεπλήρου ἀπέναντί της τὰ καθήκοντα τῆς αὐστηροτάτης φιλοφροσύνης, ἄχαρις ὅμως πάντοτε καὶ μονότονος, ὡς αὐτόματον ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο διεβρύθμισμένον. Ἡ κ. Ἀουδὰ ἠπόρει πρὸς ταῦτα, ἀλλ' ὁ Πονηρίδης εἶχε πως ἐξηγήσει εἰς αὐτὴν τὸν ἰδιότροπον χαρακτῆρα τοῦ κυρίου του, καὶ τῇ διηγῆθαι μάλιστα ὁποῖον παράδοξον στοίχημα παρέσυρε τὸν εὐπατρίδην εἰς περιδείαν τῆς γῆς. Ἡ νέα Ἰνδὴ ἐμειδίσατο πρὸς ταῦτα, ἀλλ' ὅπως δὴποτε δὲν ἐλησμονεῖ ὅτι τῷ ὤφειλε τὴν ζωὴν, καὶ ὁ σωτὴρ της οὐδὲν ἐζημιούτο θεωρούμενος διὰ μέσον τῆς εὐγνωμοσύνης της.

Ἡ κ. Ἀουδὰ ἐπεβεβαίωσε τὴν περὶ αὐτῆς περιπαθῆ διήγησιν τοῦ Ἰνδοῦ ὀδηγοῦ. Ἀνῆκε δὲ τῷ ὄντι εἰς τὴν φυλὴν ἐκείνην, ἥτις πρωτεύει μετὰ τῶν ἐγγυρίων φυλῶν τῆς Ἰνδικῆς. Πολλοὶ παρσίδαι ἔμποροι ἀπέκτησαν μεγάλας περιουσίας ἐν Ἰνδαίς, ἐμπορευόμενοι τὸν βάμβακα· εἰς δ' αὐτῶν μάλιστα, ὁ Ἰάκωβος Ζεζέχου ἐξηγεγνήσθη ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, καὶ ἡ κ. Ἀουδὰ ἦτο συγγενὴς τοῦ ἐν Βομβάῃ κατοικοῦντος πλουσίου τούτου ἐμπόρου. Πρὸς ἕνα δὲ τῶν ἐξαδέλφων αὐτοῦ, τὸν ἔντιμον Ζεζέχ, ἐσκόπει νὰ διευθυνθῇ ἐν Χόγγ-Κόγγ, καὶ τοὶ ἀγνοοῦσα ἂν θὰ τῇ παρεῖχεν οὗτος ἀσυλον καὶ προστασίαν. Ἀλλ' ὁ κ. Φόγ τῇ παρετήρει, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀνησυχῇ, καὶ ὅτι πάντα ἡθελον μαθηματικῶς—ὡς ἔλεγε—τακτοποιηθῇ.

Κατενόει ἄρα γε τὸ φοβερόν αὐτὸ ἐπὶ ῥῆμα ἡ νεαρά γυνή; ἄγνωστον. Ὅπως δὴποτε οἱ μεγάλοι τῆς ὀφθαλμοί, «οἱ διαυγεῖς ὡς αἱ ἱεραὶ λίμναι τῶν Ἱμαλαίων», προσηλοῦντο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ Φιλέα Φόγ. Ἀλλ' ὁ δυσχερὴς εὐπατρίδης, μυστηριώδης ὡς πάντοτε, οὐδόλως ἐφαίνετο διατεθειμένος νὰ πέσῃ εἰς τὴν λίμνην ἐκείνην.

Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ διάπλου ὑπῆρξεν ἐξαίρετον. Ὁ καιρὸς ἦτο καλός, ὅλον δὲ τὸ μέρος ἐκείνο τοῦ ἀπείρου κολπώματος, ὅπερ οἱ ναυτικοὶ καλοῦσιν «ὄργιαν τῆς Βεγγάλης», ὑπῆρξεν εὖνουν εἰς τὸν δρόμον τοῦ ἀτμοκινήτου. Ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἐφάνη ἡ πρώτη τῶν νήσων Ἀνδαμάν, ἥν τὸ γραφικόν της ὅρος Σαϊδλ-Πήν, ὑψηλὸν δισχιλίους καὶ τετρακοσίους πόδας, καταδεικνύει ἀπὸ πολὺ μακρᾶς ἀποστάσεως εἰς τοὺς ναυτιλλομένους. Τὸ ἀτμόπλοιον παρέπλευσε τὴν ἀκτὴν πολὺ πλησίον, δὲν ἐφάνησαν ὅμως οἱ ἄγριοι τῆς νήσου παππούαι, ὄντα τὴν κατωτάτην κατέχοντα βαθμίδα τῆς ἀνθρωπίνης κλίμακος, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀνθρωποφάγοι, ὡς ἐσφαλμένως ἐθεωρήθησαν.

Ἡ πανοραμικὴ θέα τῶν νήσων ἐκείνων ἦτο θαυμασία. Ἀπειρον δάσος λατανιδῶν, ἰνδοφονικών, βαμβοκαλάμων, μοσχοκαρυῶν, ἐρυθροξύλων, γιγαντιαίων ἀκακιδῶν, καὶ δεινροφυῶν θάμνων ἐκάλυπταν τὰ ἔμπροσθεν τοῦ τοπίου, εἰς τὸ βάθος δὲ ἀνεπτύσσετο ἡ κορυφὴ τῶν ὀρέων καταγραφῇ. Ἐπὶ τῆς παραλίας ἵπταντο κατὰ μυριάδας αἱ πολύτιμοι θαλασσογεληδόνες, ὧν αἱ ἐδωδιμοὶ φωλεαὶ ἀποτελοῦσιν ἐν τῶν ἐξαιρετοτέρων ἐδεσμάτων ἐν τῷ Οὐρανίῳ κράτει. Ἀλλ' ὅλον ἐκείνο τὸ ποικίλον θέαμα, ὅπερ ἀνέπτυσσον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αἱ νῆσοι Ἀνδαμάν, παρήλθε ταχέως, καὶ τὸ *Ράγγουν* ἔπλευσε ταχὺ πρὸς τὸν πορθμὸν τῆς Μαλάκκας, ὅθεν ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν σινικὴν θάλασσαν.

Τί ἔπραττε κατὰ τὸν διάπλου αὐτὸν ὁ ἐπιθεωρητὴς Φιξ, ὁ τοσοῦτον ἀτυχῶς παρασυρθεὶς εἰς περίοδον τῆς γῆς; Ἀναχωρήσας ἐκ Καλκούτης, καὶ παραγγείλας νὰ τῷ σταλῇ, ἂν ἐφθανε, τὸ ἐνταλμα τῆς συλλήψεως εἰς Χόγγ-Κόγγ, κατώρθωσε νὰ ἐπιβιβασθῇ εἰς τὸ *Ράγγουν*, χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ ὁ Πονηρίδης, καὶ ἤλπιζε νὰ μείνῃ κεκρυμμένος μέχρι τοῦ κατάπλου. Θὰ τῷ ἦτο δ' ἀληθῶς λίαν δυσχερὲς νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ πλοίου παρουσίαν του, χωρὶς νὰ διεγείρῃ τὰς ὑποψίας τοῦ Πονηρίδου, ὅστις θὰ ὑπέθετεν αὐτὸν ἐν Βομβάῃ ἐπὶ διαμένοντα. Ἡ φορὰ ὅμως τῶν γεγονότων ἠνάγκασεν αὐτὸν ν' ἀνανεώσῃ γνωριμίαν μετὰ τοῦ χρηστοῦ νέου, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἴδωμεν τὸ πῶς.

Πᾶσα ἐλπίς καὶ πᾶσα ἐπιθυμία τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου συνεκεντροῦντο εἰς ἓν καὶ μόνον σημεῖον τοῦ κόσμου, τὸ Χόγγ-Κόγγ, καθότι ἐν Σιγγαπόρῃ ἐπ' ὀλίγον μόνον χρόνον ὠρμίζετο

τὸ ἀτμοκίνητον καὶ δὲν παρεῖχετο ἐπομένως εἰς τὸν Φιξ καιρὸς πρὸς ἐνέργειαν. Εἰς Χόγγ-Κόγγ λοιπὸν ἔμελλε νὰ συλληφθῇ ὁ κλέπτης, εἰδεμὴ διέφευγεν ἀνεπιστρεπτεῖ.

Ἀληθῶς δὲ τὸ Χόγγ-Κόγγ ἦν ἐπὶ ἀγγλικὴ χώρα, ἀλλ' ἡ ἐσχάτη κατὰ τὸν πλοῦν· πέραν δ' αὐτῆς ἡ Κίνα, ἡ Ἰαπωνία καὶ ἡ Ἀμερικὴ παρείχον ἀσφαλὲς σχεδὸν ἀσυλον εἰς τὸν Φόγ. Εἰς τὴν πόλιν λοιπὸν ἐκείνην, ἂν εὗρισκε τέλος ἐκεῖ τὸ ἐνταλμα τῆς συλλήψεως, ὅπερ ἤρχετο βεβαίως κατόπιν του, συνελάμβανε τὸν Φόγ καὶ τὸν παρέδιδεν εἰς χεῖρας τῆς ἐγγυρίου ἀστυνομίας, οὐδεμίαν δὲ τὸ πρᾶγμα παρεῖχε δυσχερείαν. Πέραν ὅμως τοῦ Χόγγ-Κόγγ δὲν θὰ ἤρκει πλέον ἀπλοῦν συλλήψεως ἐνταλμα. Ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἐκδόσεως, ἐκ τούτου δὲ θὰ ἐπῆρχοντο βραδύτητες καὶ ἐμπόδια καὶ ἀναβολαὶ παντοδαύται, ἐξ ὧν θὰ ὠρελεῖτο ὁ κλέπτης, ὅπως ὁριστικῶς διασωθῇ. Ἄν ἐπομένως ἀπετύγγανεν ἡ ἐπιχείρησις ἐν Χόγγ-Κόγγ, θ' ἀπέβαινε δυσχερεστάτη, ἂν οὐχὶ ἀδύνατος, ἡ μετὰ τινος ἐλπίδος ἐπιτυχίας ἐπανάληψίς της.

Λοιπὸν, διελογίζετο ὁ Φιξ κατὰ τὰς μακρὰς ὥρας, ἃς διῆγεν ἐν τῷ θαλαμίσκῳ του, λοιπὸν, ἡ τὸ ἐνταλμα τῆς συλλήψεως θὰ ᾔνε εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ, καὶ τότε συλλαμβάνω τὸν φίλον, ἡ δὲν θὰ ᾔνε, καὶ τότε πρέπει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ βραδύνω τὴν ἀναχωρήσιν του. Ἀπέτυχον εἰς τὴν Βομβάην, ἀπέτυχον εἰς τὴν Καλκούταν· ἂν ἀποτύχω καὶ εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ, ἡ ὑπόληψίς μου καταστρέφεται. Γεῖνη ὅ,τι γείνη, πρέπει νὰ ἐπιτύχω. Τί μέσον ὅμως νὰ μεταχειρισθῶ, διὰ νὰ βραδύνω, ἂν χρειασθῇ, τὴν ἀναχωρήσιν τοῦ κατηραμένου αὐτοῦ Φόγ;

Ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ ἀπόφασιν εἶχεν ὁ Φιξ νὰ ὁμολογήσῃ πάντα εἰς τὸν Πονηρίδην, καὶ ν' ἀποκαλύψῃ εἰς αὐτὸν ὁποῖος ἦτο ὁ αὐθέντης του, ὁδῆτος ἐκείνος δὲν ἦτο βεβαίως συνέννοχος. Ὁ δὲ Πονηρίδης, φωτιζόμενος ἐκ τῆς ἀποκαλύψεως ταύτης, καὶ φοβούμενος μὴ ἐνοχοποιηθῇ, ἤθελε βεβαίως συνταχθῇ μετ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ μέσον ἦτο παράτολμον, καὶ μόνον ἐν ἐλλείψει ἄλλου ἡδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ, καθότι μία μόνη λέξις τοῦ Πονηρίδου πρὸς τὸν κύριόν του ἤρκει νὰ καταστρέψῃ τὰ πάντα.

Οὕτως ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἦτο εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν, ὅτε ἡ ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου παρουσία τῆς κ. Ἀουδὰ μετὰ τοῦ κ. Φόγ ἐγέννησεν εἰς αὐτὸν νέας ιδέας.

Τίς ἦτο ἡ γυνὴ ἐκείνη; Ποία περιστάσεων σύμπτωσις κατέστησεν αὐτὴν συνοδὸν τοῦ Φόγ; Μεταξὺ Βομβάης καὶ Καλκούτης εἶχον βεβαίως συναντηθῇ. Εἰς ποῖον ὅμως μέρος τῆς χερσονήσου; Ἡ τυχὴ ἄρα γε εἶχε συνενώσει τὸν Φιλέαν Φόγ καὶ τὴν νεαράν ὁδοιπόρον; ἢ μήπως κύριος σκοπὸς τῆς ὁδοιπορίας τοῦ εὐπατρίδου ἐκείνου ἦτο ἡ συνάντησις τῆς ὁραίας Ἰνδῆς; διότι ἀ-



ληθώς ἦτο ὥραία! Ὁ Φίξ εἶχε κάλλιστα πεισθῆ περὶ τούτου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ ἐν Καλκούτῃ δικαστηρίου.

Ἐννοεῖ τις εὐκόλως πόσον ταῦτα ἐσκανδάλιζον τὸν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον, ὅστις διελογίσθη τέλος, μὴ ἔνοχος τις ἀπαγωγῇ ἦν ἡ κυρία βάσις ὅλης τῆς ὑποθέσεως. Ὡ! βεβαίως οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα! Ἡ ἰδέα αὕτη καθηλώθη ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ Φίξ, καὶ κατεῖδεν οὗτος πάραυτα πόσον ἡδύνατο νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν περιστασιν ταύτην. Εἴτε ἀγαμος ἦτο εἴτε ἑγγαμος ἡ νεὰ γυνή, ὑπῆρχεν ἀπαγωγῇ ὅπως δήποτε, δυνατόν δὲ ἦτο νὰ περιπλακῇ ὁ Φόγ ἐν Χόγγ-Κόγγ εἰς τοσαῦτα προσκόμματα, ὥστε νὰ μὴ κατορθώσῃ πλέον νὰ τὰ ἐξομαλύνῃ διὰ χρημάτων.

Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δὲν ἔπρεπεν ὁ Φίξ νὰ περιμείνῃ τὸν κατάπλου τοῦ Ῥάγγουν εἰς Χόγγ-Κόγγ, διότι ὁ Φόγ εἶχε τὴν ἐλευθερίαν συνήθειαν νὰ πηδᾷ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἀτμοπλοίου εἰς τὸ ἄλλο, καὶ ἡδύνατο νὰ φύγῃ πρὶν ἢ καὶ ἐπιχειρηθῶσι τὰ δέοντα. Ἀναγκαιότατον λοιπὸν ἦτο νὰ εἰδοποιηθῶσιν αἱ ἀγγλικαὶ ἀρχαί, καὶ νὰ προαγγελθῇ ὁ ἐπιβάτης τοῦ Ῥάγγουν πρὶν ἢ ἀποβιβασθῇ. Ἦτο δὲ τοῦτο εὐχερέστατον, καθότι τὸ ἀτμοκίνητον προσήγγιζεν εἰς Σιγγαπόρην, ἥτις συνδέεται τηλεγραφικῶς μετὰ τῆς σινικῆς ἀκτῆς.

Οὐχ ἦτον, πρὶν ἢ ἐνεργήσῃ ὁ Φίξ, καὶ ὅπως ἐνεργήσῃ ἀσφαλέστερον, ἀπεφάσισε νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Πονηρίδην, ὃν ἐγνώριζε λάλλον, καὶ νὰ λύσῃ ἐπομένως τὸ μυστήριον, ὅπερ τέως περιεκάλυπτεν αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ὀλίγος ὑπελείπετο, διότι τὴν ἐπαύριον, τριακοστὴν δευτέραν ὁκτωβρίου, τὸ Ῥάγγουν προσωρίζετο εἰς Σιγγαπόρην, ἐξῆλθεν εὐθὺς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Φίξ τοῦ θαλαμίσκου του, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ κατὰστρωμα, σκοπὸν ἔχων νὰ πλησιάσῃ πρῶτος τὸν Πονηρίδην, μετ' ἐνδείξεων μεγίστης ἐκπλήξεως. Ἐνῷ δὲ τῷ ὄντι ὁ Πονηρίδης ἐπεριπάτει κατὰ τὴν πύραν, ὥρμησε πρὸς αὐτὸν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, ἀνακράζων·

— Πῶς! ἐδῶ;

— Ὁ κύριος Φίξ! ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης, ἀληθῶς ἐκπεληγμένος, καὶ ἀναγνώριζων τὸν ἀπὸ τῆς Μογγολίας συνοδοιπόρου του. Πῶς; σὰς ἀφίνω εἰς τὴν Βομβάην καὶ σὰς ἐπανευρίσκω διευθυνόμενον εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ! Κάμνετε λοιπὸν καὶ σεῖς τὸν γυῖον τοῦ κόσμου!

— Ὁχι, ὄχι! ἀπήντησεν ὁ Φίξ. Ὡς μείνω εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ, τοῦλάχιστον ὀλίγας ἡμέρας.

— Ἀ! εἶπεν ὁ Πονηρίδης, ἀπορήσας ἐπὶ μικρόν. Πῶς ὅμως δὲν σὰς εἶδα εἰς τὸ ἀτμοκίνητον ἀφότου ἀνεχωρήσαμεν;

— Ἦμην ὀλίγον κακοδιάθετος. . . μ' ἐπείραξεν ἡ θάλασσα. . . καὶ ἔμεινα εἰς τὸν κοιτῶνά μου. Ὁ κόλπος τῆς Βεγγάλης δὲν μ' ἔσερξεν ὅ-

σον ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανός. Καὶ ὁ αὐθέντης σου, ὁ κύριος Φιλέας Φόγ;

— Πολὺ καλὰ εἰς τὴν ὑγείαν του, καὶ ἀκριβέστατος εἰς τὸ δρομολόγιόν του. Δὲν καθυστέρει οὐδὲ μίαν ἡμέραν. Ἀ! ἀλήθεια, κύριε Φίξ, δὲν ἤξεύρετε, ὅτι ἔχομεν καὶ μίαν νέαν κυρίαν μαζύ μας.

— Μίαν νέαν κυρίαν; ἀπήντησεν ὁ πράκτωρ, φαινόμενος ὅτι δὲν ἐνόει περὶ τίνος ὁ λόγος.

Ἄλλ' ὁ Πονηρίδης διηγήθη αὐτῷ ἐντὸς ὀλίγου τὰ κατὰ τὴν νέαν Ἰνδίαν. Ἐξιστόρησε τὰ ἐν τῇ παγόδῃ τῆς Βομβάης συμβάντα, τὴν ἀγορὰν τοῦ ἐλέφαντος ἀντὶ δισχιλίων λιρῶν, τὴν ἀνθρωποθυσίαν, τὴν ἀρπαγὴν τῆς Λουδά, τὴν καταδίκην τοῦ δικαστηρίου τῆς Καλκούτης καὶ τὴν ἐπὶ ἐγγυήσει ἀπόλυσιν. Ὁ δὲ Φίξ, ὅστις ἐγνώριζε τὰ τελευταῖα ταῦτα γεγονότα, ἐφαίνετο πάντα ἀγνοῶν, καὶ ὁ Πονηρίδης διηγείτο αὐταρέσκως τὰ συμβάντα του εἰς ἀκροατὴν, ὅστις ἐδείκνυε ζωηρότατον πρὸς τὴν διήγησίν του ἐνδιαφέρον.

— Ἀλλὰ τέλος πάντων; ἠρώτησεν ὁ Φίξ, ἔχει σκοπὸν ὁ αὐθέντης σου νὰ πάρῃ μαζύ του τὴν νέαν αὐτὴν γυναῖκα εἰς τὴν Εὐρώπην;

— Παντάπασι, κύριε Φίξ, παντάπασι. Ὡς τὴν ἀφίσωμεν εἰς ἓνα συγγενὴ τῆς, πλούσιον ἔμπορον τοῦ Χόγγ-Κόγγ.

— Δὲν γίνεται τίποτε! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, ὑποκρύπτων τὴν ἀδημονίαν του. Δὲν πίνομεν ἓνα τζίνι, κύριε Πονηρίδη;

— Εὐχαρίστως, κύριε Φίξ. Ἀς πίνωμεν διὰ τὴν καλὴν μας συνάντησιν.

[Ἐπὶ συνήθειαν.]

#### Ἀνέκδοτα τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α'.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν γυμνασίων τῆς Αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, τῶν γινομένων ἐτησίως ἐν τοῖς περιχώροις τοῦ Τσάρσκο Σελό, ὁ Νικόλαος ἔστειλεν ἡμέραν τινα διὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ αὐτοῦ πρίγκιπος Ῥαδζιβίλ διαταγὴν πρὸς τὸν στρατηγὸν Πενχεργέβσκη, διοικητὴν τῆς δευτέρας μεραρχίας ἐλαφρῶν σωμάτων, ὅπως προστάλῃ τὸν ὑποθετικὸν ἐχθρὸν ἐπιτιθέμενος μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ κατὰ τοῦ δεξιοῦ κέρατος τοῦ παρατεταγμένου πυροβολικοῦ. Ὁ πρίγκιψ Ῥαδζιβίλ εἶτε κακῶς ἐννόησας εἶτε κακῶς διερμηνεύσας τὴν διαταγὴν ταύτην, διεβίβασεν αὐτὴν ἐσφαλμένως εἰς τὸν στρατηγὸν Πενχεργέβσκη, ὅστις παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀνέπτυξε τὴν μεραρχίαν αὐτοῦ ἀριστερὰ τοῦ πυροβολικοῦ. Ὁργισθεὶς ὁ Νικόλαος ἐπῆλθε πρὸς τὸν στρατηγὸν τοῦτον καὶ ἐπετίμησεν αὐτὸν διὰ λόγων ἀποτομωτάτων ἐπὶ τῷ ἐσφαλμένῳ ἐλιγμῷ.

— Δὲν γινώσκετε τὸ ἐπάγγελμά σας! εἶπεν αὐτῷ. Καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐπανεέλθετε εἰς τὸ σχολεῖον.

Ὁ στρατηγός, προσβληθεὶς δημοσίᾳ, ἀπήντησεν ὅτι εἶχε συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ληφθεῖσας διαταγὰς.

— Παρὰ τίνος ἐλάβετε τὰς διαταγὰς ταύτας; ὑπέλαβεν ὁ Αὐτοκράτωρ ἔτι μᾶλλον παρωργισμένος.

Ὁ στρατηγὸς Πενχεργέβσκης, μὴ θέλων νὰ ἐπισύρῃ ἐπὶ τοῦ πρίγκιπος Ῥαδζιβίλ τὴν ὀργὴν τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀπεκρίθη ὅτι ἐλησμόνησεν.

— Ὡς ἐλησμόνησατε τὸ ἐπάγγελμά σας! ἀνταπήντησεν ὁ Νικόλαος. Δὲν αἰσχύνεσθε νὰ παραβιάζητε τὴν ἀλήθειαν; Καὶ ταῦτα λέγων ἐστρεψεν ἀποτόμως τὰ νῶτα.

Τὴν ἐσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁ πρίγκιψ Ῥαδζιβίλ παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ Αὐτοκράτορος εἶπεν αὐτῷ:

— Δὲν ἡδυνήθην νὰ ἔλθω ταχύτερον, Αὐτοκράτορ, ὅπως ἐκπληρώσω καθήκον.

— Περὶ τίνος πρόκειται;

— Ὁ στρατηγὸς ὃν ἐπεπλήξατε σήμερον τὸ πρωτὶ δὲν εἶναι ἔνοχος.

— Ἀλλὰ τίς λοιπὸν εἶναι ἔνοχος ἀντ' αὐτοῦ;

— Ἐκεῖνος ὅστις κακῶς διεβίβασε τὴν διαταγὴν τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος. Ὁ ἀληθὴς ἔνοχος, Αὐτοκράτορ, εἰμαι ἐγώ.

— Ἐκτιμῶ τὴν εὐλικρίνειάν σας, ἀπήντησεν ὁ Αὐτοκράτωρ, ἀλλὰ σφάλμα ἔγινε, πρέπει νὰ ἐπέλθῃ καὶ ἡ τιμωρία. Δὲν ἀγνοεῖτε ὅτι πρέπει νὰ τιμωρηθῇτε διὰ περιορισμοῦ. Αὐριο τὸ πρωτὶ θέλετε συγκαλέσει ἅπαντα τὰ στρατιωτικὰ σώματα πρὸ τῆς σκηνῆς μου καὶ δὲν θέλετε λείπει νὰ παρευρεθῇτε καὶ ὑμεῖς. . . Ἀπέλθετε!

Τὴν ἐπαύριον ὁ Νικόλαος ἐξῆλθε κατὰ τὴν ὀρισμένην ὥραν μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῆς φρουρᾶς. Ἦτο δὲ σκυθρωπός.

— Συνεκάλεσα ὑμᾶς ἐνταῦθα, κύριοι, εἶπεν αὐτοῖς, ὅπως ἐκπληρώσω καθήκον τιμίας καὶ αὐστηρᾶς δικαιοσύνης. Πάντες φρονοῦσιν ὅτι εἰμαι μέγας ἀνὴρ, οἱ κόλακες δὲ καὶ οἱ αὐλικοὶ μὲ ἀναβιβάζουσι ζῶντα ἔτι ἐπὶ κρηπίδος, ἥς δὲν εἰμαι ἄξιος. Ἀκων μὲν, ἀλλ' οὐχ ἦτον διὰ τοῦτο ἐπιλήψιμος, ὑπόκειμαι εἰς στιγμὰς ἐρεθισμοῦ καὶ εἰς ἀκράτειαν χαρακτῆρος, ἣν ἤθελον εὐκόλως ὑπερνικήσῃ, ἐάν ἡ μήτηρ μου ἐφρόντιζε νὰ καταστείλῃ κατὰ τὴν πρώτην νεότητά μου τὴν ὀρμητικὴν μου φύσιν. Συχνάκις ἐντυπώσεις τινὲς μὲ καθιστῶσιν ἄδικον, καὶ ἄδικος ἐφάνην χθὲς πρὸς ἀνδρεῖον ἀξιωματικόν, ὃν ἀγαπῶ καὶ τιμῶ. Στρατηγὲ Πενχεργέβσκη, πλησιάσατε.

Ὁ στρατηγὸς ἐπροχώρησε κατὰ τρία βήματα, ὁ δ' Αὐτοκράτωρ ἐξηκολούθησε:

— Χθὲς προσέβαλον ὑμᾶς δημοσίᾳ ζητῶ ὑμῖν συγγνώμην ἐνώπιον πάντων. Μὲ συγχωρεῖτε;

Ὁ Πενχεργέβσκης συγκινηθεὶς βαθέως ἐκυ-

ψε τὴν κεφαλὴν ὅπως κρύψῃ ἴσως ἐν δάκρυ.

— Ἐπὶ τῆς καρδίας μου! ἀνέκραξεν ὁ Νικόλαος ἐναγκαλιζόμενος αὐτόν. Στραφεὶς δὲ ἔπειτα πρὸς τὸν πρίγκιπα Ῥαδζιβίλ ἠσπάσατο αὐτὸν λέγων:

— Οὐδέποτε θέλω λησμονήσῃ ὅτι μοι ἐδῶκατε ἀφορμὴν νὰ δημολογήσω τὸ ἀδίκημά μου καὶ νὰ ἱκανοποιήσω τὸν ἀνδρεῖον καὶ ἄξιον στρατηγὸν Πενχεργέβσκη.

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μεγάλου σχεδίου, ὅπερ εἶχε συλλάβῃ ὁ Νικόλαος ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως αὐτοῦ, ὅπερ δὲ ἐγένετο ὁσημέραι σφετέρων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, παρεκίνει αὐτόν εἰς τὴν ἀδιάλειπτον ἐκείνην δραστηριότητα, ἥτις καθίστα τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσίας τὸν μᾶλλον ἐνησχολημένον ἄνδρα τοῦ βασιλείου του. Ὅπως δὲ δύναται νὰ φέρῃ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς λεπτομερείας τὸ μέγα φορτίον τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους, ἡκολούθει ἀκριβέστατα ὅπερ εἶχε κανονίσει δι' ἑαυτὸν πρόγραμμα καὶ οὐδέποτε παρεξέκλινεν αὐτοῦ, ἐάν μὴ ἠνάγκαζεν αὐτὸν ἀπροσδόκητόν τι.

Ἡ γείρετο λοιπὸν τακτικώτατα εἰς τὰς ἐπτὰ ἐν πάσῃ τοῦ χρόνου ὥρᾳ, ἐπεχέτο δὲ ψυχρὸν ὕδωρ διὰ μηχανήματος ἐστημένου ἐντὸς σκευοθήκης τοῦ δωματίου του. Μετὰ ταῦτα ἔβριπτεν ἐπὶ τῶν ὤμων του παλαιὸν τινα στρατιωτικὸν ἐπενδύτην καὶ προητοιμάζε τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας, ἔπειτα δὲ ἐλάμβανε κύαθον μαύρου καφέ. Ἀπὸ τῆς ὀγδόης μέχρι τῆς ἐνάτης κατὰ τε τὸν χειμῶνα καὶ κατὰ τὸ θέρος δι' οἰοῦντοτε καιροῦ, πάντοτε δὲ ἐν στολῇ, περιεπάτει περὶ τῶν Ἀνακτόρων. Οὐδέποτε ἐξεδύετο τὴν στολὴν, μόνον δ' ἐνίοτε ἐν τῷ γραφείῳ του ἢ ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του ἀφήρει τὰς βαρεῖας ἐπωμίδας καὶ ἔλυνε τὸν λαιμοδέτην. Εἰς τὰς ἐννέα ἐδέχετο τοὺς ὑπουργούς του, εἰς δὲ τὰς δέκα ἐπεσκέπτετο τὴν αὐτοκράτειραν καὶ τὰ τέκνα του, μεθ' ὧν διήγαγεν ὀλίγα λεπτά. Πίστὸς εἰς τὸ ὅριον τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας: «ἡ ἀκρίβεια εἶναι ἡ εὐγένεια τῶν βασιλέων», οὐδέποτε ἐβράδυνεν οὐδ' ἐπὶ ἐν λεπτὸν ὅταν εἶχε προσδιορίσει συνέντευξιν τινα, ἀλλ' ἐπεικίστηκε ὢν πρὸς τοὺς ἄλλους ἢ πρὸς ἑαυτόν, ἐχάριζε πέντε λεπτά ἐν περιπτώσει βραδύτητος. Κατὰ τὰς δύο, ὅτε ὅλαι αἱ πρέχουσαι ὑποθέσεις εἶχον διεκπεραιωθῇ, ἐξήρχετο κατὰ μὲν τὸ θέρος ἐπὶ δροσίου, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα ἐπὶ ἐλκῦθρου, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ πεζός, καὶ πρὸ πάντων ἄλλου, ἐπεσκέπτετο συνήθως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας του τὴν μεγάλην δούκισσαν Μαρίαν, τὴν ἀγαπητὴν αὐτοῦ θυγατέρα. Ἐξάδιζε δὲ σχεδὸν πάντοτε μόνος φέρων τὸ κράνος τῆς Αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς καὶ τὸν μέγαν τεφρόχρουν μανδύαν τῶν ἀξιωματικῶν, ἐβλεπε δὲ ἐμπρός, ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τῶν περὶ



αὐτὸν γινόμενον ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων καὶ τῶν ὁδῶν διέφευγε τὴν προσοχὴν του. Πάντες οἱ διαβαίνοντες τὸν ἐχαιρέτων, ἀντεχαιρέτα δὲ πάντας, ἀλλ' ἐπρωτίμα νὰ διαβαίνωσι χωρὶς νὰ προσέχωσιν εἰς αὐτόν. Οὐδεὶς εἶχε τὸ δικαίωμα, ἐπὶ ποινῇ καθείρξεως, νὰ πλησιάσῃ τὸν Αὐτοκράτορα ἢ νὰ παρουσιάσῃ αὐτῷ ἀναφοράν καθ' ὁδόν. Ἐνίοτε ἐλάμβανεν αὐτὸς τὴν πρωτοβουλίαν οὐχὶ ἄνευ κινδύνου διὰ τὸν οὕτω τιμηθέντα.

Συναντήσας ποτὲ ἐπὶ τῆς Perspective τὸν ὑποκριτὴν Vernet τοῦ ἐπὶ τῆς πλατείας Μιχαήλ γαλλικοῦ θεάτρου, ἐπλησίασεν αὐτόν καὶ ὠμίλησε μετ' αὐτοῦ ἐπὶ πέντε λεπτά, ἔπειτα δὲ ἐξηκολούθησε τὸν περίπατόν του. Τότε πλησιάσας ἀστυνομικός τις ὑπάλληλος, συνέλαβε τὸν Vernet καὶ τὸν ἀπήγαγεν εἰς τὰς φυλακὰς καθὼς ὁμιλῶντα πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα.

Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ἐδίδετο ἐν τῷ θεάτρῳ Μιχαήλ εὐεργετικὴ παράστασις. Ἡ αὐλὴ ἐπρόκειτο νὰ παρευρεθῇ ὡς συνήθως, ὁ δὲ Vernet νὰ ὑποκριθῇ τὸ κυριώτερον πρόσωπον τῆς πρώτης κωμωδίας. Ἡ ὥρα τῆς παραστάσεως φθάνει, τὸ θέατρον εἶναι πλήρες, ὁ δ' Αὐτοκράτωρ εὐρίσκειται πρὸ πέντε λεπτῶν ἐν τῷ θεωρείῳ του· παρατηρεῖ τὸ ὥρολόγιόν του, ἔπειτα δὲ τὴν αὐλαίαν, ἡ ὁποία δὲν αἰρεται. Δέκα λεπτά παρέρχονται εἰσέτι, ἡ ἀνυπομονήσῃα τοῦ κοινοῦ, λαμβάνουσα μέτρον τὴν τοῦ Νικολάου, ἐκφράζεται ἀνυποκριτῶς. Τέλος, ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου παρουσιάζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ἀναγγέλλει ὅτι ἡ πρώτη κωμωδία δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ ὑποκριτὴς Vernet δὲν ἦλθεν εἰς τὸ θέατρον. Τί ἔγινεν ὁ Vernet; ἐρωτῶσι πάντες· ὁ Αὐτοκράτωρ καλεῖ τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας καὶ τῷ λέγει τι κρυφίως. Οὗτος ἀπέρχεται πάραυτα καὶ ἐπιστρέφει μετὰ ἐν τέταρτον ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ἐλευθερωθέντα δεσμώτην, ὅστις ὑπεκρίθη τὸ μέρος τοῦ μετὰ μεγίστης τέχνης. Τὸ κοινὸν δέ, ἄγνοοῦν τὸ συμβάν αὐτῷ δυσάρεστον, τὸν ἐχειροκρότησεν ἐπανειλημμένως, προεξάρχοντος τοῦ Νικολάου.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας συναντήσαντος πάλιν τοῦ Νικολάου τὸν Vernet καὶ προτιθεμένου νὰ τὸν πλησιάσῃ, ὁ Vernet τὸν ἐμπόδισε λέγων: Μεγαλειότατε, μὴ μὲ πλησιάζετε· θέλετε μὲ ἐνοχοποιήσῃ.

Εἷς τινὰς ὅμως περιστάσεις, ἡ αὐτοκρατορικὴ φιλοφροσύνη δὲν εἶχε τὰ αὐτὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματα. Ἀπόδειξις δὲ τούτου τὸ ἐξῆς γεγονός. Ῥητῶς ἦτον ἀπηγορευμένον τὸ καπνίζειν ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Πετροπόλεως. Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος τοσοῦτον ἀπεστρέφετο τοὺς καπνίζοντας, ὥστε ὁ καπνὸς ἐνὸς σιγάρου ἐφαίνετο αὐτῷ ἔγκλημα καθοσιώσεως κατὰ τῆς δεσποσύνης.

Νέος τις Γάλλος, ἐλθὼν νεωστὶ ἀπὸ τῶν ὁχθῶν τῆς Γαρόνης εἰς τὰς τῆς Νέβας, περιεπάτει ἡμέραν τινα ἐπὶ τῆς Perspective καπνίζων σιγάρων, τὸ ὅποιον εἶχε δι' αὐτόν ὅλα τὰ θέλητρα τοῦ ἀπηγορευμένου καρπού. Ἡ Perspective Nevski ἦτο ἔρημος καὶ σιωπηρά, κατὰ τὴν πρωΐνην δ' ἐκείνην ὥραν ὁ ἡμέτερος περιηγητὴς οὐδένα εἶχε φόβον νὰ φωραθῇ παραβαίνων τὰ διατεταγμένα, ὅτε αἰφνὴς ἐπλησίασεν αὐτόν ἀξιωματικὸς τις λέγων:

— Φαίνεται, κύριε, ὅτι ἀγνοεῖτε τὰς διατάξεις τῆς ἀστυνομίας διὰ τοὺς καπνίζοντας;

— Σεβόμενος τὴν ἀλήθειαν δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ἀπαντήσω καταφατικῶς, ἀπεκρίθη ὁ γάλλος ἐκφυσὼν σύννεφον καπνοῦ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ λαλήσαντος.

— Διατί λοιπὸν καπνίζετε; εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Χάριν διασκεδάσεως, διὰ νὰ περάσω τὸν καιρόν, ὁ ὅποιος εἰς τὸν κατηραμένον τόπον σας, καὶ μὴ σᾶς κακοφανῇ, μὲ φαίνεται ἀργεὶ πολὺ νὰ περάσῃ.

— Δύναμαι νὰ σᾶς ἐρωτήσω ἄνευ ἀδιακρισίας διατί μένετε ἐδῶ;

— Χάριν τῶν ὑποθέσεών μου.

— Εἴσθε βεβαίως ἔμπορος.

— Ἐμπορος οἶνον μάλιστα. Ἀλλὰ δὲν πηγαίνουν καλὰ αἱ ὑποθέσεις μου· οἱ μεγιστίνες σας ἔχουν τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ πίνουν μόνον σαμπάνιαν, ἐγὼ ἔχω μόνον βορδὼ νὰ τοὺς προσφέρω, ὥστε δὲν κάμνω τίποτε.

Συνομιλοῦντες οὕτως ὁ περιοδεύων ἔμπορος καὶ ὁ ἀξιωματικὸς ἐπροχώρουν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου τῆς Perspective πρὸς τὸ Χειμερινὸν Ἀνακτόρον.

— Μοὶ φαίνεσθε καλὸς ἄνθρωπος, ἀξιωματικέ μου, εἶπεν ὁ ξένος. Μὲ συγχωρεῖτε νὰ σᾶς προσφέρω ἐν σιγάρων διὰ νὰ γνωρισθῶμεν καλλίτερα; Σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι εἶναι ἐξαιρετὰ!

— Μυριάκις σᾶς εὐχαριστῶ, δὲν καπνίζω ποτέ.

— Δὲν μὲ λέγετε, φίλε μου, μήπως εἴσθε στρατιώτης τῆς Παναγίας; Λαμπρὸν σύνταγμα, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἂν ὅλοι οἱ σύντροφοί σας σᾶς ὁμοιάζουν.

— Ὡς ἀξιωματικὸς δὲν δύναμαι νὰ παραβῶ τὰς διατάξεις τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος. Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος εἶναι αὐστηρὸς ὡς πρὸς τὴν πειθαρχίαν.

— Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης! ἀνέκραξε γελῶν ὁ ταξειδιώτης. Τὴν ἔνοιαν μας ἔχει ὁ Αὐτοκράτωρ! Αὐτὸς τώρα κοιμᾶται ἀκόμη. Δεχθῆτε τὸ σιγάρων, ἀνάψατέ το καὶ καπνίσατε. Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος δὲν θὰ τὸ μάθῃ· ἄλλως τε, ἀναλαμβάνω ἐγὼ ὅλην τὴν εὐθύνην.

— Ὁ ἀξιωματικὸς ἐνέμεινεν ἀποποιούμενος.

— Ἀλήθεια! φίλε μου, ὑπέλαβεν ὁ Γάλλος, γνωρίζετε τὸν Νικόλαον;

— Τίς δὲν τὸν γνωρίζει!

— Τὸν βλέπετε συχνά;

— Καθ' ἐκάστην, δι' ὑπηρεσίαν.

— Καθ' ἐκάστην;

— Ναί, ἡ ὑπηρεσία μου εἶναι τοιαύτη, ὥστε πλησιάζω πολὺ τὸν Αὐτοκράτορα.

— Καὶ τὸν ὁμιλεῖτε καθ' ἐκάστην;

— Καθὼς σᾶς ὁμιλῶ τώρα.

— Μὴν ἀστεϊεύεσθε! λοχαγέ μου, ἀλήθειαν μὲ λέγετε;

— Ἀξιωματικὸς σεβόμενος ἑαυτὸν οὐδέποτε ψεύδεται.

— Ἀφοῦ λοιπὸν γνωρίζετε τὸν Νικόλαον εἰπότε με εἰλικρινῶς ἂν ᾔνοι ἀγαθός.

Ὁ ἀξιωματικὸς, δὲν δισκέδαζεν ἡ γαλλικὴ ὅλως εὐθυμία τοῦ ξένου, ἀπήντησεν:

— Ὁ Αὐτοκράτωρ εἶναι τόσον αὐστηρὸς πρὸς ἐμέ, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ἀπαντήσω εἰς τοῦτο.

— Ἐννοῶ, τὸν ἀγαπᾶτε ὀλίγον, ὀλίγιστα, διόλου, ὡς λέγει τὸ τραγούδι. Τόσῳ τὸ χειρότερον! Ἥθελα νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὲ κάμνετε μίαν χάριν.

— Ποίαν;

— Νὰ παρουσιάσῃτε εἰς αὐτόν τὸν κατάλογον τῶν τρεχουσῶν τιμῶν μου. Οἱ οἶνοί μου εἶναι ἐξαιρετοί, αἱ τιμαὶ μετριώταται· δύνω ἄριστοι συστάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναπληροῦσιν ἐπωφελῶς τὰς ἐλλειπούσας.

— Δύναμαι νὰ σᾶς χρησιμεύσω καλλίτερα.

— Ἀλήθεια! συνταγματάρχᾳ μου

— Δύναμαι νὰ σᾶς παρουσιάσω εἰς τὸν ἀρχιτρίκλινον τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

— Πότε;

— Αὐριον τὸ πρωῒ, ἂν θέλετε.

— Κατὰ ποίαν ὥραν;

— Εἰς τὰς δύο ἀκριβῶς.

— Ποῦ;

— Εἰς τὸ Χειμερινὸν Ἀνακτόρον· θὰ σᾶς περιμείνω πλησίον τῆς μεγάλης θύρας· νὰ ᾔσθε ἀκριβῶς.

— Τὸ εἴπαμεν! στρατηγέ μου, θὰ φέρω δειγμάτων καὶ ἂν ἐπιτύχω τὴν παραγγελίαν, καθὼς ἐλπίζω, θὰ φάγωμεν ἐν καλὸν γεῦμα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, πίνοντες εἰς ὑγείαν τοῦ Αὐτοκράτορος.

Ἐν τούτοις ἔφθασαν εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Χειμερινοῦ Ἀνακτόρου.

— Κάμετέ με τὴν χάριν νὰ ρίψετε τὸ σιγάρων σας, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς πρὸς τὸν γάλλον, καθότι ἡ φρουρὰ δυνατόν νὰ μὲ ἔδῃ καὶ νὰ μὲ θεωρήσῃ ὡς συνένοχον εἰς τὴν παράβασίν σας.

— Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν ὁ καπνιστής. Καὶ ἔρριψε μακρὰν τὸ καὶν ἔτι ἄκρον τοῦ σιγάρου του.

Ὁ ἀξιωματικὸς παρετήρησε τὸ ὥρολόγιόν του· ἡ ὥρα ἦτο ὀκτώ.

— Συγχωρήσατέ μοι, εἶπεν, ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς ἀφήσω, ἡ ὑπηρεσία μου μὲ καλεῖ. Θὰ σᾶς

ἴδω αὐριον, ἂν δὲν λησμονήσετε τὴν συνέντευξίν μας.

— Περὶ τούτου μὴ ἀμφιβάλλετε. Χαίρετε, στρατηγέ μου.

Ὁ ἀξιωματικὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τῶν Ἀνακτόρων, ὁ δὲ ταξειδιώτης ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του, λέγων καθ' ἑαυτόν·

— Ὅποια τιμὴ νὰ δυνθῶ νὰ γράψω ἐπὶ τοῦ βιβλίου τῶν παραγγελιῶν μου τὸ ὄνομα τῆς Α.Μ. τοῦ Αὐτοκράτορος Νικολάου, Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας, Βασιλέως τῆς Πολωνίας κτλ. κτλ.

Τὴν ἐπαύριον περὶ ὥραν δεκάτην, εὔρε τὸν ἀξιωματικὸν περιπατοῦντα πρὸ τῶν Χειμερινῶν Ἀνακτόρων.

— Λοιπὸν! φίλε μου, τὸν ἠρώτησε, δίδων αὐτῷ φιλικῶς τὴν χεῖρα, τί πρέπει νὰ ἐλπίζω;

— Τὴν παραγγελίαν, τὴν ὁποίαν σᾶς ὑπεσχέθηεν χθές, ἀπήντησεν ὁ ἀξιωματικὸς. Ἐλθετε! Ὁ Αὐτοκράτωρ προειδοποιήθη περὶ τῆς ἐλεύσεώς σας, θέλει νὰ σᾶς δεχθῇ ἐῖδος.

Μετ' οὗ πολὺ ὁ Γάλλος εὐρέθη ἐντὸς δωματίου ἀπλούστατα συνεσκευασμένου, κατ' οὐδὲν δὲ ἐμφαίνοντος τὴν λαμπρότητα αὐτοκρατορικῆς κατοικίας.

— Τὸ δωμάτιον τοῦτο, ἀνέκραξεν, εἶναι λοιπὸν ἡ κατοικία ἐκείνου, ὅστις κρατεῖ εἰς τὰς χεῖράς του τὰς τύχας ἐξήκοντα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων! Μὰ τὴν ἀλήθειαν, φίλε μου, πρέπει νὰ ὁμολογήσητε ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ σας δὲν εἶναι δύσκολος.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐμειδίασε καὶ τὸν ἠρώτησεν ἂν ἔφερε τὸ βιβλίον του.

— Τὸ ἔφερα, ἀπεκρίθη ὁ ἔμπορος.

Ὁ ἀξιωματικὸς λαβὼν αὐτὸ τὸ ἐφυλλολόγησεν, ἔπειτα δὲ ἔγραψεν ἐπὶ λευκῆς σελίδος σπουδαίαν παραγγελίαν καὶ ὑπέγραψε: Νικόλαος.

— Τί βλέπω, Θεέ μου! ἀνέκραξεν ὁ Γάλλος προσκυνῶν τὸν ἀξιωματικόν, σείς... Ἡ ὕμνησις Μεγαλειότητος εἴσθε...

— Ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ εὐτυχῆς λογίζομαι, διότι δύναμαι νὰ σᾶς κάμω τὴν χάριν τὴν ὁποίαν ἐζητήσατε χθές παρὰ τοῦ λοχαγοῦ Νικολάου.

— Ἡ ὑπογραφή αὐτή, προσέθηκεν ὁ ξένος φιλῶν αὐτήν, θέλει γίνῃ αἰτία τῆς τύχης μου.

— Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ, ἀπήντησεν ὁ Αὐτοκράτωρ, θὰ σᾶς ζητήσω χάριν τινα.

— Εἰπότε, Μεγαλειότατε.

— Νὰ μὴ καπνίζετε πλέον εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Πετροπόλεως.

Τοιαῦτος ἦτο ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος, θαυμασιὸν μίγμα στοργῆς καὶ αὐστηρότητος, γλυκύς ἐνίοτε ὡς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἄλλοτε δὲ ἀνεξίλαστος ὡς ἡ τῶν ἀρχαίων εἰμαρμένη, πατὴρ ἅμα δὲ καὶ κριτὴς ἀδυσώπητος, καρδιά παρθένου ἐν σώματι λέοντος, λαμπρὰ ἐνὶ λόγῳ ἀντίθε-



σις προτερημάτων διαφόρων. Κύριος μὲν τοῦ μεγίστου ἐν τῇ κόσμῳ Κράτους, δοῦλος δὲ τῶν ἐαυτοῦ καθυποτασσόμενων, ἐνώπιον αὐτοῦ πάντες ἔτρεμον, ἔτρεμε δὲ καὶ αὐτὸς ἐνώπιον τοῦ ἐλαχίστου κακοῦ διαλογισμοῦ· καρδία μὲν χρυσῇ, βραχίων δὲ σιδηροῦς.

Εἰς τὰς τέσσαρας ἐδείκνυε μετὰ τῆς οἰκογενείας του, σπανίως δὲ ἐκλεκτοὶ τινες προσκαλοῦντο εἰς τὴν λιτωτάτην αὐτοῦ τράπεζαν. Ἐτρωγε ταχύτατα ὡς ὅλοι οἱ Ῥώσοι, ἐπρωτὶμα δὲ τροφήν ἀπλὴν καὶ θρεπτικὴν τῆς τεχνιότητος κεκαρυκευμένης. Ἐπινε δὲ ὕδωρ καὶ ἐνίοτε μικρὸν ποτήριον οἴνου, ἀλλ' οὐδέποτε ἄλλα πνευματώδη ποτά. Αὐστηρότατα ἐτήρει τὰς ὑπὸ τῆς Ῥωσικῆς θρησκείας ὁρισμένας τέσσαρας τεσσαρακοστὰς καὶ τὰς ἄλλας νησισίμους ἡμέρας, ὧν δὲ ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε πάντοτε καὶ κατὰ πάντα παράδειγμα εὐσεβείας. Ἡ δαπάνη τῆς τραπέζης του καὶ ἡ τῆς οἰκίας του εἶχεν ὑπολογισθῇ μετὰ μεγίστης τάξεως καὶ οἰκονομίας, οἷα ἤθελε περιποιήσῃ τιμὴν εἰς τὴν ἀρίστην οἰκοδόσποιαν, τὸ δὲ βιβλίον τῶν ἐξόδων του ὁμοίᾳζε πρὸς τὸ βιβλίον ἐμπορίου μὴ ἐμπορευομένου πλέον. Πολὺν χρόνον πρὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως αὐτοῦ, εἶχε συνειθίσει εἰς τὴν τοιαύτην σφύρα οἰκονομίαν, ἥτις καθίστα μὲν δυσχερῆ τὴν σπατάλην, ἣν ὑφίστανται συνήθως οἱ μεγάλοι οἰκοί, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐμπόδιζεν αὐτὸν νὰ ὑπακούῃ, δοθείσης περιστάσεως, εἰς τὰς γενναίας τῆς ψυχῆς του ὁρμᾶς. Ἦρκειτο εἰς ὀλίγα ὅπως δύναται νὰ διδῇ πολλὰ εἰς τοὺς ἄλλους.

Μέγας δούξ ὧν εἶχε προσδιορίσει πεντήκοντα ρούβλια κατὰ μῆνα διὰ τὰς δαπάνας τῆς τραπέζης του, ὥστε ὀλίγα ἦσαν τὰ κέρδη τῶν ἀρχιτρικλίων του, οἵτινες προσεπάθησαν, ὅτε ἐγένινεν Αὐτοκράτωρ, ν' ἀπολαύσωσι συμπληρωματικὴν τινα πίστωσιν.

Εἰς ἐξ αὐτῶν, Γάλλος τὴν πατρίδα, ὅστις εἶχε πλουτήσῃ παρ' αὐτῷ, τὸν ἠρώτησέ ποτε μετὰ τοῦ θάρρους ἐκείνου τοῦ χαρακτηρίζοντος τοὺς ὑπῆρέτας τῶν ἡγεμονικῶν οἰκῶν, πόσῃ ρούβλια ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ κατὰ μῆνα διὰ τὴν τράπεζαν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

— Πεντήκοντα ρούβλια μὲ ἀρκοῦσιν, ὡς κατὰ τὸ παρελθόν, ἀπεκρίθη ὁ Αὐτοκράτωρ.

— Ἀλλ' ὁ προκατόχος σας, Μεγαλειότης, ἐδαπάνῃ χίλια ρούβλια διὰ τὴν τράπεζαν αὐτοῦ.

— Φαίνεται ὅτι ἐπείνα περισσότερον ἐμοῦ.

— Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης θὰ μὲ ἐπιτρέψῃ νὰ παρατηρήσω ὅτι πεντήκοντα ρούβλια εἶναι ἀνεπαρκῆ πρὸς διατροφήν τοῦ Αὐτοκράτορος.

— Νομίζεις ἄρα γε ὅτι ὁ στόμαχος τῆς Μεγαλειότητός μου ἔλαβε δεκαπλασίαν ἀνάπτυξιν ἀφ' ἧς ἐγκατέλιπον τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἀντισκόφ; Μοὶ φαίνεται ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ δὲν τρώγει περισσότερον ἢ ὅτι ἔτρωγεν ὁ Μέγας Δούξ.

— Ἀλλὰ, Μεγαλειότης, τὰ τέκνα σας μεγαλύνουν καί. . .

— Ἡ ὁρεξὶς τῶν ἐπίσης, πιθανώτατον· τότε λοιπὸν πρόσθετε πεντήκοντα ρούβλια εἰς τὸν προϋπολογισμόν σου, ἀλλ' οὐδὲ ἐν καπίκιον περισσότερον.

Ὁ Νικόλαος ἐκάνονίζε μετὰ τῆς αὐτῆς οἰκονομίας πάσας τὰς ἀτομικὰς αὐτοῦ δαπάνας. Δὲν ἀπεχωρίζετο τὰς στολὰς του εἰμὴ ὅτε αἱ στολαὶ του ἠπείλουν ν' ἀποχωρισθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ· διὰ τῆς σπατάλης, ἔλεγε, κλέπτομεν τοὺς πτωχοὺς, ἢ δ' ὑπερβολικὴ πολυτέλεια εἶναι ὁ κόσμος τῶν ἀνοήτων. Ὁ αὐτὸς τάπης ἐργασίμευσεν αὐτῷ ἐπὶ τριάκοντα ἔτη, ἀπέθανε δ' οὕτως εἰπεῖν φέρον τὰς ἐμβάδας ἃς εἶχε κεντήσῃ ἡ σύζυγός του κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ γάμου του.

— Μεγαλειότης, εἶπεν ἡμέραν τινα ὁ θαλαμηπόλος του, ὁ ἐπενδύτης σας εἶναι ἐσχισμένος.

— Εἰπέ νὰ τὸν διορθώσουν.

— Ἀλλ' εἶναι τόσον παλαιὸς καὶ τόσον τετριμμένος, ὥστε ζητεῖ ἀναπληρωτὴν.

— Ἄς διορθωθῇ πρῶτον καὶ ἔπειτα βλέπομεν. . . δὲν ἔχω χρήματα.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Νικόλαος δὲν ἔφερε ποτὲ οὐδὲ ἐν καπίκιον, οὐδὲ μετεχειρίζετο βαλάντιον, ἢ δὲ συνήθεια αὕτη ἔφερε πολλάκις αὐτὸν εἰς ἀμνηγανίαν. Ἡμέραν τινὰ, μεταξὺ ἄλλων, καθ' ἣν εἶχε μισθώσει δρόσκιον εἰς τὸ ἄκρον τῆς πόλεως, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὸ Χειμερινὸν Ἀνάκτορον, ὁ Αὐτοκράτωρ ἀδυνατῶν νὰ πληρώσῃ τὸν ἀμαξηλάτην, ὅστις δὲν τὸν εἶχεν ἀναγνωρίσει, εἶπεν αὐτῷ :

— Περίμενε μίαν στιγμὴν, θὰ σὲ στείλω τὸ ἀγώγιόν σου.

— Καταλαμβάνω, ἀπήντησεν ὁ ἀμαξηλάτης, θὰ κάμετε καθὼς ὅλοι σας οἱ σύντροφοι. . . δὲν θὰ ἐπιστρέψετε καὶ ἐγὼ θὰ μείνω ἀπλήρωτος· νὰ μὲ δώσετε ἐνέχυρον. Ταῦτα δὲ λέγων ἀρήρυσεν ἀπὸ τῶν ὤμων τοῦ Αὐτοκράτορος τὸν μανδύαν αὐτοῦ. Τώρα, προσέθηκε, περιμένω ὅσον θέλετε.

Μετ' οὗ πολὺ ὑπῆρέτης τις ἔφερεν αὐτῷ πέντε ρούβλια. Ἀλλ' ὁ ἀμαξηλάτης, ὅστις εἶχε τὸ φρόνημα γενναϊότερον τοῦ ἐπαγγέλματος, ἀπεποιήθη τὴν τοιαύτην γενναιοδωρίαν.

— Εἴκοσι μόνον καπίκια ἔχω νὰ λάβω.

— Πάρε τὰ πέντε ρούβλια, ἀπήντησεν ὁ ὑπῆρέτης, σοὶ τὰ στέλλει ὁ Αὐτοκράτωρ.

— Καὶ ἐπειδὴ μὲ τὰ στέλλει ὁ Αὐτοκράτωρ πρέπει ἐγὼ νὰ τὸν κλέψω ;

Τότε δὲ ἐγένε μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀνθρώπων εὐγενὴς ἔρις, ἐν ᾗ ἐνίκησεν ὁ ἀμαξηλάτης, δεχθεὶς μόνον τὴν πληρωμὴν, ἣν ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ κατὰ τὴν διατίμησιν.

Ὁ Νικόλαος, καταγοητευθεὶς ἐκ τῆς ἀφιλοκερδείας αὐτοῦ, τῆς τόσον σπανίας εἰς τὴν τά-

ξιν ταύτην τῶν ἀνθρώπων, διέταξε νὰ εὕρωσι τὸν ἀμαξηλάτην καὶ νὰ λάβωσι περὶ αὐτοῦ πληροφορίας. Καλέσας δὲ αὐτὸν ἐνώπιόν του τῷ εἶπεν :

— Μὲ γνωρίζεις ;

— Ναί· σὲ ἔφερα προχθὲς μὲ τὴν ἀμαξάν μου.

— Ἦξεύρεις ποῖος εἶμαι ;

— Τὸ ἔμαθα πολὺ ἄργά. . . ἂν τὸ ἐγνώριζα προτοῦ, δὲν θὰ ἔπερνα τὸν μανδύαν σου διὰ τὰ πέντε καπίκια.

— Ἦξεύρω καὶ ἐγὼ ποῖος εἶσαι σύ· εἶσαι τίμιος ἀνθρώπος καὶ θέλω νὰ σὲ ἀνταμείψω. . . Τί ἐπιθυμεῖς ;

— Νὰ σὲ ἔχη καλὰ ὁ Θεὸς καὶ νὰ ζήσης πολλὰ χρόνια.

— Αὐτὰ τὰ εὐχεσθαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀλλὰ τώρα πρόκειται περὶ σοῦ. . . Τί θέλεις ;

— Ἀφοῦ μ' ἐρωτᾷς, πατέρα, θὰ σὲ εἰπῶ φανερά ὅτι ἂν εἶχα ἐν ἄλογον καὶ ἐν δρόσκῳ θὰ ἤμουν ὁ πλέον εὐτυχισμένος ἀπὸ ὅλα σου τὰ παιδιά.

— Θὰ σὲ δώσω δύο ἄλογα καὶ δύο δρόσκια, τὸ ἐν διὰ τὰς καθημερινὰς, τὸ ἄλλο διὰ τὰς κυριακάς. Ἐκτὸς τούτου θὰ σοὶ χαρίσω τὴν ἐλευθερίαν δι' ὅλην σου τὴν ζωὴν· θ' ἀποζημιώσω τὸν κύριόν σου, τὸν γνωρίζω.

Μετὰ τὸ γεῦμά του, οὗ ἡ διάρκεια οὐδέποτε ὑπερέβαινε τὴν ἡμίσειαν ὥραν, ἔπαιζε μετὰ τῶν τέκνων του, εἶτα δὲ μετέβαινεν εἰς τὸ γραφεῖόν καὶ ἡσχολεῖτο περὶ τὰ τοῦ Κράτους. Μόνας διασκεδάσεις ἐπέτρεπεν ἑαυτῷ κατὰ μὲν τὸν χειμῶνα τὸ θέατρον καὶ τοὺς χοροὺς τῶν μετῃφιεσμένων, οὓς τοσοῦτον ἠγάπα, ὥστε οὐδενὸς αὐτῶν ὑστέρει, κατὰ δὲ τὸ θέρος τὸν περίπατον μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἢ τὴν ζωγραφικὴν, ἀγαπητὴν αὐτοῦ ἀσχολίαν. Σπανίως ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰ συνήθως ἐν ταῖς αἰθούσαις λεγόμενα, ἀλλ' ὅμως ἦτο εὐθυμὸς καὶ ἀστείος μεταξὺ τῶν οἰκείων. Ἐνίοτε μάλιστα, ὅταν εἶχε διάθεσιν, ἐλάμβανε τὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὰ τῆς εὐφύτης παίγνια, ἡγάπα δὲ αὐτὰ ὅσον ἀπεστρέφετο τὰ τυχερά.

Κατεκλίνετο συνήθως κατὰ τὰς ἑνδεκά, ἀλλὰ δὲν ἐκοιμάτο ἐνὸς ὧ ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς τραπέζης του ἔγγραφα, τὰ ὅποια δὲν εἶχεν ἀναγνώσει. Πολλάκις μάλιστα διὰ τοῦ μεγίστου ψύχους, ἡγείρετο τὴν νύκτα, ὅπως ἐπιθεωρήσῃ τὰς φρουράς ἢ κατὰς ἡμῶν τι δημόσιον. Ὁ φόβος τῶν τοιούτων ἐπιθεωρήσεων παρεκίνει οὕτω τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς εἰς ἐπιτηρησὶν δραστηρίαν καὶ ἀδιὰλειπτον. Τὸ πρῶτον βλέμμα τοῦ Νικόλαου κατὰ τὰς νυκτερινὰς ταύτας ἐπισκέψεις ἐστρέφετο πρὸς τὸ θερμόμετρον, ἀλλοίμονον δὲ εἰάν δὲν ἐδείκνυε τοὺς δέκα καὶ τέσσαρας βαθμοὺς τοὺς ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ προσδιοριζομένους ! Εἰς τὰ μέγιστα ὡς καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα πράγματα ἐπεδείκνυε τὸν αὐτὸν παρατηρητικὸν νοῦν, τοῦθ'

ὅπερ εἶναι ἐνίοτε σημεῖον ἀδυναμίας, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἦτο παρ' αὐτῷ ἢ ἡ εὐσυνείδητος τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσις.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ βίου του, τὸ κάλλος τοῦ Νικόλαου ἦτο εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν ἀκμὴν, ἐθεωρεῖτο δὲ εὐλόγως ὡς ὁ εὐειδέστερος ἀνὴρ τοῦ βασιλείου του. Τὸ ἀνάστημα αὐτοῦ ὑπερέβαινε τοὺς ἐξ πόδας, εἶχε δὲ τὸ μέτωπον εὐρὺ καίτοι ὀλίγον πρὸς τὰ ἄνω πεπιεσμένον, τὸ δὲ βλέμμα πλήρες μαγνητικῷ ρεύστος καὶ τὰς ὀφρὺς καμπύλας καὶ πυκνάς. Ἰπερήφανος μύσταξ ἔσπερε τὰ χεῖλη αὐτοῦ, ἡ δὲ βροντώδης καὶ ἀβένωπη αὐτοῦ φωνὴ ἀνταπεκρίνετο πρὸς τοὺς ἀκτινοβόλους ὀφθαλμοὺς του. Τὸ σχῆμα τοῦ προσώπου του ἦτο ἰσχυρὸν ἅμα δὲ καὶ ἐναρμόνιον, τὸ στόμα ὠραῖον, αἱ δὲ παρειαὶ εὐκίνητοι ὡς οἱ κινεῦντες αὐτὰς διαλογισμοί. Εἶχε δὲ βάδισμα μεγαλοπρεπὲς οἷον οὐδεὶς ἄλλος, εἴτε μετέγων θρησκευτικῆς τινος τελετῆς εἴτε ἐπιθεωρῶν τὰ στρατεύματα αὐτοῦ. Οὐδόλως ὅμως ἐματαιοφρόνει ἐπὶ τῇ ἐκτάκτῃ ταύτῃ καλλονῇ, ἀλλ' ἐφαίνετο μάλιστα ἀγνοῶ αὐτὴν, μετὰ περιφρονήσεως δὲ ἤκουε τοὺς ὑπαινιγμούς τῆς κολακείας. Ἐν τινι χορῷ μετῃφιεσμένων γινομένων ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν εὐγενῶν, ἀπῆντησέ ποτε ἀποτόμως πρὸς προσωπίδοφόρον κυρίαν εἰποῦσαν αὐτῷ :

— Ἦξεύρετε, Μεγαλειότης, ὅτι εἰσθε ὁ εὐειδέστερος ἀνὴρ πασῶν τῶν Ῥωσίων ;

— Τὸ ἀγνοῶ, κυρία· σεῖς ὅμως ὀφείλετε νὰ γνωρίζετε ὅτι τοῦτο ἀφορᾷ μόνον τὴν Αὐτοκράτειραν.

[Α. Balleydier.] ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΡΤΕΟΡ.

## ΠΙΝΑΚΙΑΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΟΥ

Ἐν Μονάχῳ, 31 Μαρτίου 1879.

Τῷ κυρίῳ Διευθυντῇ τῆς «Ἑστίας.»

Ἐπιθυμεῖτε, ὡς μοι γράφετε, νὰ ποστέλλω ὑμῖν τακτικῶς διὰ τὴν Ἑστίαν σύντομον ἐβδομαδιαίαν ἐπιθεώρησιν τῆς φιλολογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς κινήσεως ἐν Γερμανίᾳ καὶ τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς ταύτης θεωρῶ ἑμαυτὸν ἥμισυ προπαρασκευασμένον, ἀποταθέντες δὲ πρὸς ἐμὲ, βεβαίως δὲν ἐξελέξατε ἐκ τῶν ὑμετέρων συνεργατῶν τὸν ἀρμοδιώτερον. Τὰ ὅρια τοιαύτης ἐργασίας εἰσὶν εὐρύτατα, καὶ περιλαμβάνει αὕτη θέματα παντελῶς ἀλλότρια τῶν συνήθων μοι μελετῶν. Ἀναλογιζόμενος ὅμως μεθ' ὀπόσης εὐμενείας ἐφιλοξενήσατε ἐν ταῖς στήλαις τῆς ἀξιολόγου ὑμῶν Ἑστίας ἑτέρα δοκίμιά μου, οὐδαμῶς δισταζῶ, περιορίζων εἰς στενώτερον λίαν κύκλον τὸ διάγραμμα τῶν αἰτουμένων ἐπιστολιμαίων ἀνακοινώσεων, νὰ σας ἀποστέλλω σημειώσεις περὶ ἐπιστημονικῶν καὶ φιλολογικῶν περιέργων ἐξ ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν συγγραμμάτων σταχυολογουμένων, καὶ περὶ τῶν ἐντυπώσεων, ἃς ἐν ἐμοὶ διεγείρει



ἡ παρατήρησις τοῦ βίου λαοῦ, κατὰ τε τὰ ἥθη καὶ τὸν χαρακτῆρα τοσοῦτω διαφέροντος τοῦ ἡμετέρου. Οὕτω δὲ, ἀντὶ πιστῆς καὶ ἀκριβοῦς ἀπεικονίσεως τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς καὶ φιλολογικῆς προόδου, παρακαλῶ ὑμᾶς νάρκεσθῆτε εἰς τὰ ποστειλλόμενα ἀσύρραφα φύλλα πινακίδων σπουδαστοῦ.

Α'

Ζυθοποτικὴ πανήγυρις ἐν Μονάχῳ. — Ἀκαδημαϊκὴ τελετὴ.

Ἐκ Διὸς ἀρχεσθαι! Γράφων ὑμῖν ἐκ Μονάχου, ἐν μηνὶ Μαρτίῳ, οὐδὲν δύνάμει νὰ παρέλθω ἐν σιγῇ τὸ θέμα πασῶν τῶν ὁμιλιῶν καὶ συζητήσεων, τὸ γεγονὸς ὅπερ ἐπὶ ἡμέρας πολλὰς συγκινεῖ καὶ συνταράσσει τὰ πνεύματα πάντων ἐνταῦθα, καὶ οὐ ἕνεκα κίνησις ἀσυνήθης καὶ ζωηρότης κατέλαβε τοὺς κατοίκους τῆς φιλότητος ταύτης πόλεως. Εἶναι ὁ μὲν, καθ' ὃν τελεῖται ἡ μεγάλῃ Ζυθοποτικῇ πανήγυρις, καθ' ὃν οἱ κάτοικοι πάντες τοῦ Μονάχου πλέον ἢ ἅπαξ διανύουσι μακρὰν ὁδὸν διὰ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ προσκύνημα τοῦ Σωτῆρος, καὶ δροσισθῶσιν ἀπὸ τῆς ἀφθοναῆς νάμας τοῦ ἐξαίσιου ζύθου του.

Ὁ ζύθος τοῦ Σωτῆρος εἶναι ἀδιαφιλονικήτως ὁ ἀριστος τοῦ Μονάχου, τοῦ Μονάχου, ὅπερ ἐν τῇ κατ' ἐξοχὴν χώρᾳ τοῦ ζύθου, τῇ Γερμανίᾳ, κατέχει ἐν τῇ Ζυθοποιίᾳ τὰ πρωτεῖα. Ἐπὶ ἔτος ὁλόκληρον ἐν τοῖς εὐρυτάτοις τοῦ Σωτῆρος καταστήμασι κινεῖται ἀνάγκῃ πολυπληθεῖς μηχαναὶ πρὸς ἐψήσιν ποταμῶν ζύθου, οὗς, ὡς οἱ διψῶντες στρατοὶ τοῦ Ἑβραίου, οἱ ἀποξηράναντες τοὺς ποταμούς τῆς Θωρήνης, ἐντὸς δεκαπέντε μόνον ἡμερῶν θά ῥοφήσωσι μέχρι τελευταίας σταγόνης οἱ κάτοικοι τοῦ Μονάχου.

Μὴ δυνάμενος νὰ παραλείψω τὸ σπουδαιότατον τῶν καθηκόντων παντὸς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ διαμένοντος, μετέβην καὶ ἐγὼ εἰς τὸ προσκύνημα. Διὰ τοῦ τροχιοδρόμου ἔφθασα μέχρι τοῦ μέρους, ὅπου ὁ κυριώτατος κλάδος τοῦ ποταμοῦ Ἰσαρ χωρίζεται τὸ Μονάχον ἀπὸ τοῦ προαστείου Λου. Ἐκεῖ δὲν εἶχον ἀνάγκην τινὸς ἵνα μοὶ δείξῃ τὴν ἄγουσιν εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ λόφου Νόκχερμπεργ μέγα Ζυθοποιεῖον. Ἄλλ' ἐβιάσασα ἐπὶ τὰ ἔχνη πυκνῆς σειρᾶς ἀνθρώπων πάσης τάξεως καὶ πάσης ἡλικίας, οἵτινες ἱλαροὶ ἔσπευδον νὰ δοκιμάσωσι τὴν ἐφετεινὴν ποιότητα τοῦ ὑπομέλανος ποτοῦ. Παρῆλθον ἐπιτροχάδην πρὸ τῆς κορυφῆς γοτθικῆς ἐκκλησίας τοῦ προαστείου, μετὰ τὸ δὲ καὶ κωδωνοστάσιον καὶ τοὺς καλλιτεχνικώτατα ἐξωγραφημένους ὑλοπίνακας αὐτῆς καὶ μόλις ἐπὶ μικρὸν προσήλωσα τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὸ γραφικώτατον θέαμα, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ἐκείνου μέρους παρουσιάζει ἡ πόλις, ἐν ᾗ πασῶν τῶν οἰκοδομῶν δεσπόζοντα διακρίνονται κατ' ἐξοχὴν τὰ δύο κωδωνοστάσια τῆς παλαιᾶς Μητροπόλεως, ἅτινα οὐχὶ ἀπεικόντως ἡδυνάτο τις νὰ ἐκλάβῃ ὡς τὸ ἔμβλημα τῆς πόλεως, διότι

καταπληκτικὴν ἔχουσιν ὁμοιότητα μετὰ λαγῆνους ζύθου. Ἡ ὁδὸς διέρχεται παραπλεύρως ἀρχαίας μονῆς τῶν μοναχῶν τοῦ ἁγίου Παύλου, ἥτις, μικρὸν μεταβληθέντος τοῦ προορισμοῦ τῆς, χρησιμεύει νῦν ἀντὶ εἰρκτῆς. Τὰ ὑψηλὰ καὶ φαῖα τείχη τοῦ οἰκοδομήματος οὐδὲν ἐνέχουσι τὸ ἀξιοθέατον· πᾶς ὅμως διαβαίνων ἐκείθεν, στρέφει εὐλαβὲς βλέμμα εἰς τὴν ἀρχαίαν μονήν, φόρον εὐγνωμοσύνης τελῶν εἰς τοὺς ἀγαθοὺς μοναχοὺς, οἵτινες πρῶτοι ἐπενόησαν τὸν ζύθον τοῦ Σωτῆρος.

Προτοῦ νὰ ἐντροφίσωμεν πίνοντες τὸ γερμανικὸν νέκταρ, ἀφιερῶσωμεν ὀλίγας γραμμὰς καὶ εἰς τοὺς ἐφευρέτας αὐτοῦ.

Οἱ γερμανοὶ οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀξίωσιν ὅτι ἐφευρον τὸν ζύθον. Ἦτο οὗτος κοινὸς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς, βαρβάρους τε καὶ πεπολιτισμένους, παρὰ τοῖς αἰγυπτίοις καθὼς καὶ παρὰ τοῖς γαλάταις, γνωστὸν δὲ εἶναι ἐπιγράμματι τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ κατὰ τοῦ ἀπὸ τῆς κριθῆς οἴνου. Ἀλλὰ τὴν δόξαν τῆς τελειοποιήσεως αὐτοῦ οὐδεὶς δύναται νὰ διαμφισβητήσῃ τοῖς γερμανοῖς. Οἱ γερμανοὶ καλόγηροι μάλιστα, πρὸ παντὸς ἄλλου διέλαμψαν ἐν τῇ βελτιώσει καὶ τῇ προόδῳ τῆς Ζυθοποιίας. Ἐν Μονάχῳ ἔτι καὶ νῦν πολλὰ εἶδη ζύθου εἰσὶν ἐπώνυμα τῶν ἐφευρόντων μοναχῶν, καὶ πίνετε ζύθον Βενεδικτίνων καὶ Αὐγουστίνων καὶ Φραγκισκανῶν. Οἱ μοναχοὶ τοῦ ἁγίου Παύλου ἔτυχον κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα προνομίου ἀποκλειστικῆς ἐψήσεως δυνατοῦ ζύθου, ὃν διὰ τὴν ἐξαισίαν αὐτοῦ ποιοτήτα ἀπεκάλεσαν Σωτῆρα (Salvator). Τὸ προνόμιον διετηρήθη μέχρι ἐσχάτων, καίτοι τὸ Ζυθοποιεῖον ἡγοράσθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἐκατονταετηρίδος ὑπὸ λαΐκου. Οἱ μοναχοὶ ἦσαν βέβαιοι περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ὑπ' αὐτῶν κατασκευαζομένου ζύθου, καὶ ἡδύνατο ἀνευδοκίμως νὰ ὑποστώσι τὴν δοκιμὴν, τὴν ὀριζομένην διὰ διατάγματος, ὅπερ πατρικῶς μεριμνῶν ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων του, ὅπως πίνωσιν ἄδολον τὸ ἐθνικὸν ποτὸν, ἐξέδωκε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΕ' ἐκατονταετηρίδος ὁ δούξ Λουδοβίκος ὁ αὐστηρὸς. Τακτικῶς κατ' ἔτος τρεῖς ἐμπειρογνώμονες δημόσιοι ὑπάλληλοι, φοροῦντες περισκελίδας ἐξ ἐλαφίου δέρματος, προσήρχοντο σιωπηλοὶ εἰς τὸ Ζυθοποιεῖον, διηυθύνοντο εἰς ἐπὶ τούτῳ τράπεζαν, ἐφ' ἧς εὕρισκετο λαγῆνος τοῦ ὑπὸ βάσανον ζύθου καὶ κλεψύδρα, ἔχον τὸν ζύθον ἐπὶ τοῦ θρανίου, ἐκάθηντο ἐπὶ μίαν ὥραν ἐπ' αὐτοῦ, σιωπηλοὶ πάντοτε, καὶ κατόπιν ἡγεύοντο· ἂν τὸ θρανίον προσκολλᾶτο εἰς τὰς περισκελίδας αὐτῶν, ἀπεδεικνύετο ἡ καλὴ τοῦ ζύθου ποιότης. Καὶ νῦν ἀκόμη, προτοῦ νανοιγθῶσιν οἱ τὸν Σωτῆρα περιέχοντες πίθοι καὶ νάρχισα ἡ δημοσία κατανάλωσις, ὑποβάλλεται οὗτος εἰς τὴν ἐκτίμησιν ἀνδρῶν εἰδικῶν μέτρον ὅμως τῆς ἀξίας τοῦ ζύθου δὲν εἶναι πλέον ἢ προσκόλλησις τῶν θρανίων εἰς τὰς περισκελίδας

τῶν ἑλλανοδικῶν, ἀλλ', ὥς τινες βεβαιώσιν, τὰ νάπαλιν, ἡ τῶν περισκελίδων προσκόλλησις εἰς τὰ θρανία· διότι ὅσῳ μακρύτερον χρόνον παραμείνουσι καθήμενοι καὶ ἐξακολουθοῦσι πίνοντες, εἶναι δειγμα ὅτι τοσοῦτω καλλιτέρα καὶ ἡ ποιότης τοῦ Σωτῆρος. Τέλος οἱ κριταὶ ἐπιφωνοῦσι, Bonus est Salvator! καὶ ἡ χαροποιὰ ἀγγελία περὶ τῆς προσεχούσης ἐνάρξεως τῆς πανηγύρεως ἀστραπηδὸν διαδίδεται ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν. Πάντες ὁμιλοῦσι περὶ τούτου καὶ πολλαχῶς σχολιάζεται ἡ σπουδαία εἰδησις. Εἰς ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, ἐλλείποντος ἄλλου θέματος συνομιλίας, τὸ περὶ καιροῦ ζήτημα πληροῖ τὰ κεχρηθέντα τοῦ ρυθμοῦ· ἡ Γερμανία ἐκτὸς τούτου εὐμοιρεῖ καὶ ἐτέρου θέματος, τοῦ περὶ ζύθου, καὶ ἀνεξάντλητον ὕλην ὁμιλίας παρέχουσιν αἱ πληροφορίαι περὶ τῶν καταστημάτων, ἐν οἷς εὕρισκεται τοιοῦτος καλὸς καὶ περὶ τῆς ποσότητος, ἢν ἕκαστος πίνει· ἀλλὰ περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου, προστίθεται ἐν Μονάχῳ καὶ τρίτον, πολλῶν σοβαρότερον· περὶ τοῦ ζύθου τοῦ Σωτῆρος, περὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς καταναλώσεως αὐτοῦ, περὶ τῆς ποιότητος, περὶ τῆς τιμῆς ἐκαστῆς λίτρας· καὶ μακάριος ὁ δυνάμενος νὰ παράσχῃ αὐθεντικὰς πληροφορίας περὶ πάντων τούτων!

Καταλείποντες τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Παύλου ῥοθάνομεν εἰς τὸν λόφον Νόκχερμπεργ· ἐπ' αὐτοῦ δ' ἀπαντῶμεν πρῶτον μικρὸν σηματοστόλιστον Ζυθοπωλεῖον, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν Παραποτάμιον τοῦ Σωτῆρος, προωρισμένον δὲ νὰ κερᾷ τὸν Σωτῆρα εἰς τοὺς ἕνεκα μεγάλης συρροῆς πλήθους μὴ εὐτυχῆσαντας νὰ πίνωσιν ἐξ αὐτοῦ ἐν τῷ κεντρικῷ καταστήματι. Ἀλλὰ τίς παραμένει ἐκεῖ, ὅταν ὠθῶν καὶ ὠθούμενος δύναται νὰ εὕρῃ θέσιν ὅπου ὁ ἀληθὴς καὶ γνήσιος Σωτῆρ; Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου ἰδοὺ αὐτὴν εὐρυτάτην, καὶ ἐπὶ τῆς πύλης αὐτῆς μεγαλοπρεπῆς ἐπιγραφὴ Πηγὴ τοῦ Σωτῆρος, δεικνύει ὅτι ἐνταῦθα ἡ γῆ τῆς Ζυθοποτικῆς ἐπαγγελίας. Πόσον πλῆθος συνωστίζεται ἐν αὐτῇ! Οἷα βοῇ ἀνάμικτος ἄσμάτων, φωνῶν, κραυγῶν τῶν πωλούντων ἀλλάντας καὶ ραφανίδας καὶ τυρὸν καὶ ἐν γένει μεζέδες διὰ τὸν Σωτῆρα! Ἀλλὰ τὸ περιεργότατον θέαμα ἀναμένει ἡμᾶς ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἧς τὴν θύραν φρουρεῖ ὁ ἀντίζηλος τοῦ Διόνυσου, ὁ ξανθὸς θεὸς τοῦ ζύθου Γαμβρίνος, ἐνθρονισμένος ἐπὶ πίθου καὶ ποτήριον ἐν χερσὶ κρατῶν ἀφρόεντος ζύθου, ὃν κερᾷσι βαθυπώγωνες μυθολογικοὶ νάνοι. Ἐντὸς τῆς ἀπεράντου ταύτης αἰθούσης, ἧς οἱ τοῖχοι κοσμούνται διὰ κλάδων ἐλάτης, σημαίων καὶ τῶν βαυαρικῶν σημάτων, πλῆθος ἀνυπολόγιστος, χίλιοι περίπου ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γέροντες καὶ παιδιὰ πίνουσι τὸ μεθυστικὸν ποτὸν ἐκ πηλίνων λαγῆνων, ἃς ἔτοιμοι ἴστανται κενωθείσας νὰ πληρώσωσιν ἐκ νέου δρόμυνες! καὶ

1. Οὕτως ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι τοὺς γαλλιστὶ λεγο-

θεράπαινοι ἀντὶ μικρᾶς ἀμοιβῆς, ἂν μὴ προτιμᾶς νὰ φροντίσῃς μόνος σου περὶ τούτου. Αἱ λαγῆναι, ὧν ἐκάστη χωρεῖ μίαν λίτραν, διαδέχονται ἀλλήλας, ἀλλὰ μέχρι τῆς τρίτης, διότι καθ' ἃ νομίζω συμβουλευεῖ δημοτικὸν τι ἄσμα, ἐντὸς τῆς τετάρτης ἐμπεριέχονται δαρμοὶ καὶ ξυλοκοπήματα. Εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης, ἐπὶ ἐξέδρας ὑψηλῆς κάθονται οἱ μουσικοὶ, τέσσαρες ἢ πέντε, διὰ τῶν δρειχαλκίνων αὐτῶν ἐμπνευστῶν ὀργάνων σαλπίζοντες καὶ θροοῦντες ἀπὸ πρῶτης μέχρι ἐσπέρας, καὶ τὸ κατὰ δύναμιν συντελοῦντες εἰς ἐπαύξειν τοῦ σατανικοῦ ἐκείνου θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς. Ἀλλ' ἰδοὺ ἀθρόα ἡ αἰθουσα ἐκρήγνυται εἰς γέλωτα γενικὸν ἢ μᾶλλον εἰς ὠρυγὰς φορικώδεις. Τί εἶναι; τί τρέχει; Τίποτε· εἶναι ἀπλῶς ἡ ἐπὶ τῆς τοῦ δημόδου ἄσματος ὁ Βερονίκη μου! (Ei, du Veronica!), ὅπερ παιανίζει ἡ μουσική. Μετὰ τινὰ ἀνάπαυλιν τὸ πλῆθος μυκάται ἐν ἀλαλαγμοῖς καὶ ἀπαιτεῖ νὰ παῖξῃ ἡ μουσικὴ τὸν θούριον Ζυθοποτικὸν ὕμνον, τὴν μοναχικὴν μασσαλιώτιδα, τὸν Κύρ Φίσερ. Καὶ ἡ μουσικὴ παιανίζει, καὶ ἐν χορῷ πάντες οἱ παρευρισκόμενοι ἐπαναλαμβάνουσι:

Καλημέρα, κύρ Φίσερ,

κύρ Φίσερ, καλημέρα.

Ὡ, ἄλλοι! ὦ, ἄλλοι! εἶναι καιρὸς νὰ φεύγωμεν.

Οὐαὶ εἰς τὸν μὴ φράσσοντα τὰ ὦτα αὐτοῦ, πρὸ πάντων ὅταν ψάλληται ἡ στρόφη·

Mir san net von Passing,

mir san net von Loam,

mir san von dem lustigen

Mentzing dahoam.

Ἡ στρόφη αὕτη, τὸ ἀγλαίσμα τοῦ ὅλου ὕμνου, ἔλαβε τὴν τιμὴν νὰ μεταφρασθῇ εἰς πάσας σχεδὸν τὰς γλώσσας καὶ εἰς αὐτὴν τὴν γερμανικὴν. Χάριν περιεργίας ἀντιγράφομεν τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν, ὁρθογραφοῦντες κατὰ τὴν προφορὰν·

Οὐκ ἔσμεν ἐκ Πάσιγκ,

οὐκ ἔσμεν ἐκ Λάϊμ,

ἀλλ' ἔσμεν ἐξ ἑλκρου

Μέντσιγκ οἰκίδι.

Ἀλλ' ἡ ὥρα παρέρχεται καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθηκόντος τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ ἀστυνομικῶν κλητῶν καθίσταται βαθυπῶδες δυσχερεστέρα. Τίς δύναται νάντιστῇ εἰς τὴν ἐπενέργειαν τοῦ γενναίου ποτοῦ; Πλησίον μιᾶς τραπέζης δύο ἀγριαίνουσι τὰ πρόσωπα τῶν ἀρχίζουσι λογομαχοῦντες χαμηλοφώνως, ἀλλὰ βαθυπῶδες αἱ φωναὶ αὐτῶν καθίστανται ὀξύτεροι καὶ ἐπισύρουσι τὴν γενικὴν προσοχὴν· λοιδοροῦνται ἀμοιβαίως, ἀποδίδοντες ἀλλήλοις κεφαλὰς διαφόρων ζώων, ἀπὸ τοῦ προβάτου μέχρι τοῦ ὄνου καὶ τοῦ χοίρου· νομίζω μάλιστα ὅτι καὶ ὁ ἑσπερος αὐτῶν ἐξεστόμισε τὴν δεινοτάτην τῶν γερμάνων Commissionnaires (γερμ. Dienstmann), δι' οὗ πολλοὶ μεταφράσται παρ' ἡμῶν ἐπενόησαν ἄνευ ἀνάγκης νέαν καὶ κακόζηλον λέξιν, τὴν δεινοτάτων.

1. 325 ὄρμια.



μανικῶν ὕβρεων, ἀποκαλέσας τὸν ἀντίπαλόν του *καλαιοκαμήλαν*. Ἐπὶ τέλους παρεμβάντες οἱ κλητῆρες ἐπέθηκαν τέρμα εἰς τὴν ἔριδα. Ἄλλαι σκηναὶ ὅμως οὐχὶ τόσον τραγικαί, ἀλλὰ πάντως τὸν οἶκτον καὶ τὴν ἀηδίαν ἐγείρουσαι, ἐπέρχονται κατόπιν ταύτης. Ἡ μέθη ἐκορυφώθη. (ὦ, ἄλλοι! ὦ, ἄλλοι! εἶναι καιρὸς νὰ φεύγωμεν!)

\* \* \*

Ἀπὸ τῆς ζυθοποτικῆς εἰς ἀκαδημαϊκὴν τελευτὴν ἡ μετὰπτωσις εἶναι κάπως ἀπότομος, ἀλλὰ δικαιολογεῖ αὐτὴν τὸ σύγχρονον ἀμφοτέρων. Ἐν μικρᾷ καὶ χαμηλῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐν τῇ ὁδῷ Neu-häuser μεγάλου οἰκοδομήματος, ὅπερ ἀνῆκον ἄλλοτε εἰς καλογῆρους ἐχρησιμοποίηθη νῦν ὡς ἀκαδημία, σχολὴ τῶν καλῶν τεχνῶν, φυσιογραφικὸν μουσεῖον καὶ εἰ τι ἄλλο, ἐτελέσθη τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἡ ἐκατοστὴ εἰκοστὴ ἐπέτειος τῆς ἰδρύσεως τῆς βυαρικῆς ἀκαδημίας. Ἐν μιᾷ πλευρᾷ τῆς αἰθούσης ταύτης, ἐν ᾗ εἰσὶν ἀνῆρτημέναι αἱ εἰκόνες τῶν θανόντων ἀκαδημαϊκῶν, πλησίον εἰκόνης τοῦ βασιλέως τῆς Βυαρίας φιλοκάλως κεκοσμημένης δι' ἀνθέων καὶ φυτῶν, ἦν τεθειμένη ἀπλὴ τράπεζα διὰ τὸ προεδρεῖν τῆς ἀκαδημίας καὶ βῆμα ἀπὲρῖπτον διὰ τοὺς ἀγορεύοντας. Ἀραιοὶ ἀκροαταί, περὶ τοὺς εἴκοσιν ἢ τριάκοντα παρεκάθηντο ἐν ταῖς ὀπισθεν τῶν διὰ τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς καὶ τοὺς προσκεκλημένους ὠρισμένων ὀλίγων θέσεων. Ἀκριβῶς κατὰ τὴν τεταγμένην ὥραν εἰσῆλθον οὗτοι, φέροντες τὰς ἀλλοκότους αὐτῶν στολὰς, μετὰ χρυσᾷ περιλαίμῃ καὶ τοὺς τρικώλους πέλους. Τὸν λόγον ἔλαβε πρῶτος ὁ πρόεδρος κ. Δαίλιγγερ, ὁ σοφὸς κληρικὸς, ὅστις μετὰ τὴν ἀνακλήρῃν τοῦ ἀναμαρτήτου τοῦ πάπα, ἀποσκιρτήσας τῆς καθολικῆς ἐθεμελίωσε νέαν ἐκκλησίαν, παρακμάσασαν ἤδη προτοῦ νᾶκμάση, ὡς ἦν ἐπόμενον ἐν αἰῶνι οὕτω δυσμενεῖ εἰς λατρεῖαν καινῶν δαιμονίων. Ὁ κ. Δαίλιγγερ ὠμίλησε περὶ τοῦ γάλλου ἀσιανολόγου Γαρσέν δὲ Τασὺ, καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἔργα καὶ τὰς μελέτας αὐτοῦ περὶ τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς ἐν Ἰνδίας καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ταύτης. Καίπερ εἰς βαθύτατον ἐξικόμενος γῆρας, ὁ διάσημος καθηγητὴς ἔχει φωνὴν ἡγερὰν καὶ ἀπταιστον, ἡ δ' ἀκρόασις αὐτοῦ πολὺ ἐνεῖχε γόητρον. Ἀλλ' οὐδεμία ἐπευφημία ἢ κρότος χειρῶν διέκοψεν ἢ ἐπεσφράγισε τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ, διότι ἐν τῇ βυαρικῇ ἀκαδημίᾳ, ὡς καὶ ἐν τῇ πανεπιστημίᾳ, δύναται τις μάλιστα νὰ προσθήσῃ ἐν μέρει καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ, μεγάλη εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα σοβαρότης. Περὶ τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ, ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἡ ἀκαδημία θέμα νέον τοῦ ὑπὸ τοῦ ὁμογενοῦς κ. Ζωγράφου ἰδρυθέντος φιλολογικοῦ διαγωνίσματος προβάλλει τὴν ἐξέτασιν τῶν ἔργων τοῦ βυζαντίου χρονολόγου Θεοφάνους καὶ τῶν συνεχιστῶν αὐτοῦ, οὗ γέρας ὀρί-

ζει διςχιλίας μάρκας, ἥτοι φράγκα διςχιλία καὶ πεντακόσια. Οἱ μέλλοντες νὰ κατέλθωσιν εἰς τὸν ἀγῶνα ὀφείλουσι νὰ υποστῶσιν ἀνωμῶς, διὰ δελτίου μόνον γνωρίζοντα τὰ ἔργα αὐτῶν, ἅτινα δέον νὰ ᾧσι γεγραμμένα εἰς οἰανδήποτε τῶν ἐξῆς τεσσάρων γλωσσῶν, ἥτοι ἐλληνικὴν, λατινικὴν, γερμανικὴν ἢ γαλλικὴν. Τὸ πρῶτον θέμα τοῦ ἀγῶνος τούτου, οὗ εἰσέτι δὲν ἔληξεν ἡ προθεσμία, εἶναι ἡ ἔρευνα περὶ τῶν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου γενομένων ἐν Βυζαντίῳ συλλογῶν καὶ χρησιμοθηριῶν. Μετὰ τὸν πρόεδρον, ἀνιστάμενοι ἄλληλοδιαδόχως οἱ προεστάμενοι ἐκάστου τῶν τμημάτων τῆς ἀκαδημίας ἀνεγίνωσκον κατὰλογον τῶν ἀποθανόντων κατὰ τὸ ἔτος ἐταίρων καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ κατόπιν τούτων, καίπερ λίαν προεχωρημένης οὔσης τῆς ὥρας, ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ φαίνεται ὁ λέγων οὐδέποτε ὡς μέτρον τοῦ λόγου του λαμβάνει τὸν ἀκούοντα— ἕτερος ἀκαδημαϊκὸς ἀνέγνω μακρὰν πραγματείαν περὶ δράματός τινος τοῦ Καλδεῶνος.

ΒΕΡΓΑΣ.

### ΤΙ ΠΑΡΑΓΕΙ ΕΙΣ ΚΟΚΚΟΣ ΣΙΤΟΥ

Παραδεχόμενοι ὡς βέβαιον ὅτι, ἐπὶ γονίμου γῆς, εἰς κόκκος σίτου παράγει κατ' ἔτος 50 κόκκους, ἕκαστος δὲ τούτων ἑτέρους 50, καὶ οὕτω διαδοχικῶς ἐξακολουθοῦσης τῆς παραγωγῆς, θέλομεν ἔχει μετὰ δύο ἔτη κόκκους 2,550, εἰς τὸ τέλος τοῦ τρίτου ἔτους κόκκους 127,500 καὶ ἐν τέλει τοῦ ἔκτου ἔτους κόκκους 15,937,500,000, ποσὸν ἱκανὸν νὰ θρέψῃ ἐπὶ ἐν ἔτος πλείους τῶν 3,000 ἀνθρώπων. Μετὰ δώδεκα ὅμως ἔτη τοιαύτης παραγωγῆς, θέλομεν ἔχει τὸ γινάντεον ποσὸν 249,023 437,500,000,000, ἥτοι 249 πεντάκις ἑκατομμύρια κόκκων, ἢ 519 ὡς ἔγιστα τρισεκατομμύρια κοιλῶν σίτου, ἀρκούντος νὰ θρέψῃ πάντας τοὺς κατοίκους τῆς γῆς (πρὸς 25 κοιλὰ κατ' ἄτομον τὸ ἔτος) ἐπὶ 9,443 ἔτη!! ἢ ἐπὶ 315 γενεὰς τῶν σήμερον κατοικούντων τὴν γῆν!

N.

Γινώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιού.]

134.

Οὐδέποτε καθιστῶσι τὸν ἄνθρωπον τόσον γελοῖον τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ, ὅσον τὰ ἐπίπλαστα αὐτοῦ προτερήματα.

135.

Ἐνίοτε ὁ ἄνθρωπος εἶναι τοσοῦτον ἑαυτοῦ διάφορος, ὅσον ἀπὸ τῶν ἄλλων διαφέρει.

136.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οὓς οὐδέποτε ὁ ἔρως ἤθελε σαγηνεύσει, ἐὰν δὲν ἤθελον ἀκούσει ποτὲ λόγους περὶ ἔρωτος.

137.

Ὅλίγα ὁ ἄνθρωπος λαλεῖ, ὅταν ἡ ματαιότης δὲν διανοίγῃ τὸ στόμα αὐτοῦ.

### ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μαθητὴς ἀνεγίνωσκεν ἐν γαλλικῷ τινι βιβλίῳ τὴν φράσιν ταύτην: La piqure du taon (πορφ. ton) est très-vénimeuse.

— Πρόφερε ta-hon, τῷ εἶπεν ὁ διδάσκαλος, καὶ ὅχι ton.

Ὁ μαθητὴς ὑπήκουσεν. Ἀλλὰ μετὰ τινος στιγμῆς:

— Διδάσκαλε, εἶπε, νὰ ἀναγνώσω καὶ τὰς σημειώσεις αἱ ὁποῖαι εἶνε εἰς τὸ τέλος τῆς σελίδος;

— Ναί, παιδί μου, ἂν εἶνε ὠφέλιμοι.

— «Σημειώσεις», ἐξηκολούθησεν ὁ πονηρὸς μαθητὴς, «πρέπει νὰ προσφέρωμεν ton καὶ οὐχὶ ta-hon, ὡς διδάσκουσιν ἀμαθεῖς τινες.»

### ΑΛΗΘΕΙΑΙ

\* \* \*

Ὑπάρχουσι δύο εἰδῶν πτωχεῖαι. Ἡ πτωχεῖα ἡ ἀγνώστος, ἡ ὑπερήφανος, ἡ ποιητικὴ, τὴν ὁποίαν ἀνέχεται ἡ φαντασία ἡμῶν ἐν μέσῳ ἐρήμων καὶ δασῶν, καὶ ἡ ἀληθὴς, ἡ ἐπιφέρουσα ἀνάγκας, ταπεινῶσιν, στέρξιν ἀνεξαρτησίας, ἡ πικρὰ ἐκείνη πτωχεῖα τοῦ ἐκπεσόντος πλουσίου, ἡ μαυροφορεμένη καὶ κρύπτουσα τὰς γυνὰς χειρὰς τῆς ὅταν διαβαίνωσιν οἱ παλαιοὶ τῆς φίλοι.

### ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

\* \* \*

Ὁ ἀγγλος δημοσιολόγος Χάρρισων ἀνέγνω ἐσχάτως ἐν Λονδίῳ, ἐνώπιον σπουδαίου ἀκροατηρίου, διατριβὴν «περὶ καταχρήσεως βιβλίων». Ἡ πρὸς τὸ φιλόκαινον ὁρμή, εἶπεν, ἔλαβεν ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις τηλεκαύτην ἐπίτασιν, ὥστε, ἐν ταῖς μεγάλας πόλεσιν ἰδίως, τὸ δημόσιον ἀπαιτεῖ καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἡμέραν νὰ θεᾶται μὲν νέα δράματα ἐν τοῖς θεάτροις, νὰ ἀναγινώσκῃ δὲ νέα μυθιστορήματα καὶ ἐπιφυλλίδας. Ἀλλ' ἐπειδὴ χαλεπὰ μὲν τὰ καλὰ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, τὰ δὲ ἐν βραχεὶ χρόνῳ κυφορούμενα εἶνε καὶ ἐφήμερα, πλεονάζει μὲν ἡ λεγομένη ἐλαφρὰ φιλολογία, φθείρεται ἡ φιλοκαλία, νεκροῦται δὲ ὁ ἔρως περὶ τὰ γενναῖα, τὰ σπουδαῖα, τὰ καὶ τὰ ἀληθῶς ὠφέλιμα. Ἀπὸ 300 ἔτων οὐδέποτε ἄλλοτε ἐπληθύνθησαν τὰ βιβλία, οὐδέποτε ἄλλοτε κατέστη δυσχερεστέρα ἡ εὔρεσις ἀγαθῶν καὶ ἀξίων ἀναγνώσεως πονημάτων ἢ ἐν τοῖς χρόνοις τοῖς καθ' ἡμᾶς. Πόσοι ὑπάρχουσιν, ἐπιστάμενοι μὲν τὰς καθ' ἡμέραν δημοσιευομένας ἀδολέσχους καὶ νοῦ κενὰς διατριβὰς, ἀγνοοῦντες δὲ ἴσως καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν κλασικῶν συγγραφέων τοῦ ἔθνους τῶν! Ἀναπτύξας διὰ μακροτέρων ὁ Χάρρισων τὴν ῥήτραν «ἀληθὴς ἀπόλαυσις εἶνε τὰ σπου-

δαῖα», ἐπέρανε τὸν λόγον παρατηρήσας, ὅτι ἡ μόνη ἀνάγκωσις, εἰς ἣν ὀφείλει ἕκαστος νὰ ἐπασχολῇται, εἶνε οἱ κλασικοὶ τοῦ ἔθνους τοῦ συγγραφεῖς καὶ ἄλλα 100-200 ἐκλεκτὰ βιβλία τῆς ποιήσεως, τῆς ἱστορίας, τῆς τέχνης, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς θρησκείας.

\* \* \*

Ἐξ ἀξιολόγου διατριβῆς τοῦ κ. Θ. Ν. Φιλαδελφέως, δημοσιευθείσης ἐν τῇ «Στοᾷ» ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ Ἀθῆναι ἐν ἔτει 1878», ἀποσπῶ τὰ ἐπόμενα: «Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ αἵματος καὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ναυτιλίαν, αἱ περιηγήσεις ἀπώλεσαν τὴν ποιητικὴν αὐτῶν ὄψιν, ἐλείψαν τὰ ἔκτακτα συμβάντα, καὶ ἰδοὺ τὸ ὁρολόγιον κανονίζει τὴν ἀναχώρησιν καὶ τὴν ἀφίξιν, τὸ δὲ αἱμώμετρον ὀρίζει τὴν σπουδὴν ἢ τὴν βραδύτητα τοῦ πλοῦ. Ἀλλοτε ὁ ἀπόπλους ἐγένετο οὐρίου μόνον ἀνέμου πνέοντος, ἐνῶ σήμερον καὶ τοῦ ἀνέμου αὐτοῦ ἡ ἐπιρροὴ ἡλαττώθη καὶ οὐσᾷ ἢ δὲν οὐσᾷ ἀδιάφορον, ὁ πλοίαρχος συρίζει, ἀνασύρεται ἡ ἄγκυρα καὶ τὸ Πανελλήνιον ἢ τὸ Βυζάντιον ὡς εὐπειθὲς ὄνος κύπτει τὰ ὦτα καὶ ἀρχίζει τὸν δρόμον. Ὁ Ὀδυσσεὺς δέκα ἔτι περιεπλανᾶτο ταλαιπωρούμενος ἐπὶ τῶν κυμάτων ἕως οὗ ἐφθασεν ἐκ τῆς Τροίας εἰς τὴν Ἰθάκην, ἀλλὰ τὰ δεκαετῆ βόσκανα τοῦ παλαίου Σεβὰχ-θαλασσινοῦ ἐγέννησαν τὸ ἀριστον τῶν ποιητικῶν ἔργων, ἐνέπνευσαν εἰς τὸν Ὀμηρον τὴν Ὀδύσσειαν. Θὰ ἐγένετο Ὀδύσσεια ἐὰν ὑπῆρχον ἐκπαλαὶ τὰ καταρμένα ἀτμοκίνητα; βεβαίως ὅχι, διότι ποῦ καιρὸς; τὸ ταξείδιον θὰ ἐτελείωνεν ἐντὸς 43 ὥρων καὶ ἐντὸς ἴσου χρόνου ἡ πιστὴ Πηνελόπη θὰ ἤσπάζετο τὸν πολύτροπον Ὀδυσσεᾶ πρὶν τὸ μυρισθῇ καὶ ὁ Ὀμηρος ὅτι ἐτελείωσεν ἡ ἐκστρατεία τῆς Τρωάδος καὶ τονίσῃ τὴν λύραν του. Ὁ ἄμουσος αἱμῶς τὰ πάντα κατέστρεψεν. Εἰρήσθω ὅμως ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ βασίλισσα τῆς Ἰθάκης ἐκτὸς τῆς παραδειγματικῆς πίστεως εἶχε καὶ τὸ προτέρημα μεγάλης ἀνοχῆς, διότι φαίνεται ὅτι ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος Ὀδυσσεὺς δὲν δυσχερεστεῖτο παρατείνων τὴν διαμονὴν του ἐν τῷ σπηλαίῳ τῆς ὥραιας ἐρημίτιδος. Ἀλλ' εἶχε τοῦλάχιστον ἐκεῖνος προφάσεις ἐτοιμοὺς καὶ ἐπιχειρήματα ἀκαταμάχητα, τὴν ἰδιοτροπίαν τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων τὴν ὁρμὴν καὶ τοῦ Ποσειδῶνος τὴν ἀμείλικτον καταφοράν, ἐνῶ σήμερον αἱ προφάσεις δὲν ἔχουν πέρασιν, διότι αἱ σύζυγοι γνωρίζουσιν ἀρκούντως τὰ δρομολόγια τῶν ἀτμοπλοικῶν ἐταιριῶν, δυστυχῶς δὲ πυρκαϊαὶ καὶ ἐκρήξεις λεβήτων καὶ νυκτεριναὶ συρράξεις σπανιώτατα συμβαίνουσιν, ἂν δὲ συμβῶσι διακωδωνίζονται πάραυτα διὰ τῶν τηλεγράφων καὶ τῶν ἐφημερίδων. Ἐπειτα ὁ περιηγητὴς τοῦ παλαίου καιροῦ εἶχε τόσα καὶ τόσα νὰ διηγηθῇ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του παρὰ τὴν ἐστὶν καθήμενος καὶ περιστοιχούμενος ἀπὸ τὴν ἐν καιρῷ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ ἀπουσίας αὐξηθεῖσαν οἰκογένειάν του· πε-



ριέγραφε τόπους αγνώστους, ανθρώπους άλλοκότους, ἔθιμα μυθώδη, ἐπεισόδια τρομερά, ὥστε οἱ ἀκούοντες ἔμενον μὲ τὸ στόμα κεκλιμένον καὶ ἐθαύμαζον καὶ ἐπεκρότουσαν καὶ ἐδάκρυον καὶ ἐγέλων. Ἀλλ' ὁ κατηραμένος ἀτμός κατέστρεψε καὶ τὴν ποίησιν καὶ τὸν πεζὸν λόγον, καὶ τώρα ἂν δὲν ἦσαν Λίβιγκστον ἢ Στάνλεϋ δὲν ἔχουν τί νὰ διηγηθῇ. Τὸ ἀκροατήριον δὲν ἀρκεῖται πλέον μὲ τὴν Εὐρώπην, καὶ ὅταν σὺ διηγήσῃ τί εἶδες εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὴν Γαλλίαν ἢ τὴν Γερμανίαν, ἐκεῖνο κοιμᾶται ὕπνον βαθύν. Καὶ τῷ οὖν, τὰ ταξείδια αὐτὰ κατήντησαν ἀπλούς περιπάτους· σοὶ ἐπέρχεται σήμερον ἰδέα νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἀγγλίαν; μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας δύνασαι νὰ διηγηθῇς ὅτι εἶδες τὸν Βίκονσφιλδ, τὸ κροστάλινον παλάτιον καὶ τὴν πυκνὴν ὀμίχλην τοῦ Λονδίνου ὑπὸ τὴν ὁποίαν τὰ τέκνα τῆς Ἀλβιῶνος κρύπτουσι τὸ ἐρύθημα τῆς αἰσχύνῃς, ὑπερασπιζόμενα τοὺς Κίρκασίους καὶ ἀγοράζοντα τοὺς Κυπρίους.»

«Ὡς ὑπάρχει ζήτημα ὁρηκευτικόν, ζήτημα κοινωνικόν, ζήτημα ἀνατολικόν κλπ. κλπ., οὕτως ὑπάρχει καὶ ζήτημα μυστακικόν! Πρὸ τετραμηνίας μόλις ὁ διοικητὴς τῆς γαλλικῆς Τραπεζῆς ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς εἰσπράκτορας αὐτῆς τὸ μυστακοφορεῖν.

Περίεργοι δὲ εἶνε αἱ διάφοροι ἐκδοθεῖσαι ἐν Γαλλίᾳ διατάξεις περὶ τοῦ καλλίστου τούτου ἀνδρικοῦ κοσμήματος.

Ἡ πρώτη τοιαύτη διάταξις, ἐκδοθεῖσα τῷ 1792, ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς στρατιώτας νὰ κηρώνωσι τὸν μύστακα καὶ νὰ λεπτύνωσι τὰς ἄκρας αὐτοῦ ἢ, κοινότερον καὶ σαφέστερον εἰπεῖν, νὰ τὸν στρίβωσι.

Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐτέρα διάταξις ἐπέτρεπε τὸ μυστακοφορεῖν εἰς μόνους τοὺς γενναδιέρους, ἔπειτα δὲ εἰς ἅπαν τὸ ἱππικόν, πλὴν τῶν δραγόνων.

Τῷ 1822 δι' ἐγκυκλίου τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου συνεχωρεῖτο ὁ μύσταξ εἰς τὸ πεζικόν, τοὺς γενναδιέρους, τοὺς καραβινοφόρους καὶ τοὺς εὐζώνους καὶ εἰς πάντας πάντων τῶν ὅπλων τοὺς ἀξιωματικούς.

Τῷ 1832 ἐτέρα ἐγκύκλιος ἐπέβαλεν ὡς ὑποχρέωσιν εἰς πάντα στρατιωτικόν τὸ μυστακοφορεῖν.

Ἐν δὲ τῷ πολεμικῷ ναυτικῷ ὁ μύσταξ ἀπαγορεύεται ῥητῶς εἰς πάντα ναυτικόν. Ἀλλ' ὁ λόγος τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης εἶνε ὅπως χάριν τῆς υγιείας. Διότι ἐν τῇ θαλάσῃ ἡ ἀφανὴς σχεδὸν ἀλμυρὰ ἀχρὴ ἐπικολλᾷται ἰσχυρῶς ἐπὶ τῶν τριχῶν τοῦ γενείου καὶ γίνεται αἰτία ῥαγάδων καὶ ἐξελκώσεων· πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῶν δυσχερῶν τούτων ξυρίζεται τὸ τρίχωμα τοῦ ἄνω χεῖλους.

Καὶ ταῦτα μὲν καθόλου περὶ τοῦ κατὰ γῆν καὶ τοῦ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ. Ἡ δὲ Δικαιοσύνη κατ' οὐδένα λόγον θέλει νὰ ἰδῇ νῦν τοὺς

ἐαυτῆς θεράποντας μυστακοφοροῦντας. Καὶ οἱ δικασταὶ ἀδύνατον εἶνε νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς δικηγόρον νὰ ἀγορεύσῃ ἐὰν κοσμήται τὸ χεῖλός του ὑπὸ μύστακος, μάλιστα δὲ θά τῳ συστήσωσι νὰ ἐμφανίζεται εἰς αὐτοὺς ἄλλοτε κοσμιώτερον. Ἀλλ' οὐδεμία περὶ τούτου ῥητὴ ἀπαγορεύσις ὑπάρχει ἐν τῷ διατάγματι τῷ κανονίζοντι τὰ τῆς στολῆς τῶν δικηγόρων ἐν τῷ δικαστηρίῳ, δι' ὃ καὶ πάντες οἱ δικασταὶ καὶ δικηγόροι τῶν παλαιοτέρων χρόνων εἶχον μύστακα, ὡς γίνεται ὁ δῆλον ἐκ τῶν εἰκόνων αὐτῶν.

Καὶ ὁ γαλλικὸς κληρὸς εἶνε νῦν ἀμύστακος. Ἀρχαιότερον ὅμως ἐπὶ Ῥιςχελιέως καὶ Μαζαρίνου οἱ ἱερεῖς εἶχον τὸ βασιλικὸν λεγόμενον ὑποχείλιον (la royale), ὡς οἱ αὐλικοί, καὶ μέχρι τοῦ 1789 πᾶς ὁπωσοῦν φιλάρεσκος καὶ γυναικάρεσκος ἀββᾶς εἶχε μύστακα, ὃν περιποιεῖτο ἀλείφων αὐτὸν διὰ μυραλοιφῶν καὶ καταπάσσων διὰ παιπάλης λευκῆς.

Τοῦ κανόνος δὲ τούτου ἐξαίρουσιν οἱ ἐν ταῖς ἀποικίαις ἱερεῖς, οἱ στρατιωτικοί, οἱ τῶν φυλακῶν κλπ., οἵτινες ἔχουσιν οὐ μόνον μύστακα, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν γενειάδα.

Τέλος ὑπάρχει καὶ ἐτέρα τις τάξις ἀνθρώπων ἀμυστάκων, τουτέστιν οἱ ὑπηρέται τῶν καφετειῶν καὶ τῶν ξενοδοχείων. Καθόλου δὲ οὐδεὶς ὑπηρέτης πλουσίας οἰκίας ἔχει μύστακα.

Τῇ 23 Ἀπριλίου ἐκδόλλουσιν ἐν πομπῇ κατ' ἔτος, ἐν Κωνσταντινουπόλει, τοὺς αὐτοκρατορικοὺς ἵππους, ἵνα βοσκῇσιν τὴν γλόχην εἰς τὰ ἐκτεταμένα λιβάδια. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῆς βασκανίας, τὴν ὁποίαν εἰς τὰ μέρη ταῦτα πιστεύουσι καὶ χριστιανοὶ καὶ τοῦρκοι ἀνενδοιάστως, οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν ἵππων ἐξάγονται πρὶν ἐξημερώσῃ, μήπως ἰδὼν τις τοὺς ὀφθαλμοὺς (1), ἀπαράλλακτα καθὼς πρὸ δεκαοκτῶ αἰώνων ἔλεγεν ὁ Οὐίγγιλιος: Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos, ἥτοι· Δὲν ἤξεύρω τίς ὀφθαλμὸς μοῦ βασκαίνει τὰ τρυφερά ἀρνία.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

## ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Γινώσκετε πρᾶγμα μᾶλλον δυσάρεστον καὶ ὀχληρὸν παρὰ τὸν συντριβόμενον ὑάλινον σωλῆνα τῶν λυχνιῶν (lampes); Κατακαίει τις τὰς χεῖρας του ἵνα συναγάγῃ τὰ συντρίμματα, τὸ ἐλλύχνιον (φτίλι) καπνίζει, τούτου δ' ἐνεκεν ἐπάναγκες εἶνε νὰ σβέσωμεν τὸ φῶς καὶ νὰ ἀνάψωμεν ἄλλο.

Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῶν δυσχερῶν τούτων, ἐμβαπτίζομεν τὸν ὑάλινον σωλῆνα εἰς ἀγγεῖον περιέχον ὕδωρ ψυχρόν. Θέτομεν ἔπειτα τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἐπὶ τοῦ πυρός, ὥς οὗ τὸ ὕδωρ βράσῃ ἐπὶ τινά ὥραν, ὅτε καὶ καταβιβάζομεν τὸ ἀγγεῖον. Οἱ οὕτω πῶς παρασκευαζόμενοι σωλῆνες οὐδένα ἔχουσι φόβον μὴ αἰφνης συντριβῶσι.

ΑΘΗΝΗΣ—ΤΗΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΘΗΣ, ΘΑΥΣ ΜΑΤΙΑΝΟΣ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.